

Blaenraglen Bioamrywiaeth a
Gwytnwch yr Ecosystem
Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016
Cyngor Sir Fynwy
Mawrth 2017



Cynnwys

Cyflwyniad	4
Cyd-destun Deddfwriaethol	5
Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem yn Sir Fynwy	6
Datblygu Blaenraglen Cyngor Sir Fynwy	8
Amcanion Dyletswydd Bioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystemau	14
Y Camau Nesaf mewn Cyflawni	19
Geirfa Termau	20
<u>Ffigurau</u>	
<u>Ffigur 1</u> Nodau Llesiant	5
<u>Ffigur 2</u> Safle Bywyd Gwyllt Lleol yn Nyffryn Gwy	6
<u>Ffigur 3</u> Cardwenynen gyffredin yn porthi ar ymyl y ffordd	7
<u>Ffigur 4</u> Coetir Dyffryn Gwy	9
<u>Ffigur 5</u> Tabl 1 Crynodeb o Risgiau a Chyfleoedd a adnabuwyd yn adolygiad yr Ardal Wasanaeth	12

<u>Ffigur 6</u> Trin gwair gyda Ffrindiau Mynwent Trefynwy	12
<u>Ffigur 7</u> Awgrymiadau rhanddeiliaid ar gyfer gweithredu gan Gyngor Sir Fynwy	13
<u>Ffigur 8</u> Tabl 2 Amcanion y Cynllun Adfer Natur	13
<u>Atodiadau</u>	
<u>Atodiad 1</u> Adran 7 Cynefinoedd yn Sir Fynwy	
<u>Atodiad 2</u> Adran 7 Rhywogaethau yn Sir Fynwy	
<u>Atodiad 3</u> Crynodeb o gasgliadau cyfweiliadau mewnol	
<u>Atodiad 4</u> Crynodeb o gasgliadau cyfweiliadau allanol	
<u>Atodiad 5</u> Prosiectau a rhaglenni yn Sir Fynwy	
<u>Atodiad 6</u> Sail Tystiolaeth	

1. Cyflwyniad

Paratowyd y flaenraglen hon gan Gyngor Sir Fynwy i gwrdd â dyletswydd Adran 6 Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 a darparu mecanwaith ar gyfer cyflawni gofynion y Sir dan Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Bydd blaenraglen Cyngor Sir Fynwy yn:

- ❖ Crynhoi'r gofynion deddfwriaethol ar gyfer bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau.
- ❖ Ystyried cyflwr Bioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystem Sir Fynwy a nodi cynefinoedd a rhywogaethau perthnasol sydd o'r pwysigrwydd pennaf i gadwraeth natur.
- ❖ Ystyried ffyrdd y gall Cyngor Sir Fynwy ddylanwadu ar Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem wrth weithredu'i swyddogaethau fel Awdurdod Cyhoeddus.
- ❖ Ystyried gwaith cadarnhaol sydd eisoes ar y gweill gan Gyngor Sir Fynwy a sefydliadau perthnasol eraill ac adnabod cyfleoedd i gyflawni ar y cyd.

Ystyried llywodraethu'r broses hon o gyflawni bioamrywiaeth a gwytnwch ecolegol yn Sir Fynwy.

- ❖ Amlinellu ymrwymadau Cyngor Sir Fynwy i gwrdd â gofynion y deddfwriaeth.
- ❖ Adnabod amcanion ar gyfer cydymffurfiaeth Cyngor Sir Fynwy â dyletswydd Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem.
- ❖ Tanlinellu pwysigrwydd Agwedd y Seilwaith Gwyrdd i gyflawni gan gynnwys Polisi Seilwaith Gwyrdd a Chanllawiau Cynllunio Atodol.
- ❖ Mwyafu cyfraniadau Cyngor Sir Fynwy ar draws y nodau Llesiant.

Mae'r flaenraglen yn dilyn canllawiau a baratowyd gan Lywodraeth Cymru ac mae'n ystyried Amcanion y Cynllun Adfer Natur ar gyfer Cymru. Bydd yn gynllun esblygol y gellir ei uwchraddio yn unol â thystiolaeth yn 2019 ac wedyn bob tair blynedd. Adolygir blaenraglenni yng ngoleuni'r adrodd hwnnw.

2. Cyd-destun deddfwriaethol y Flaenraglen

Cynhyrchwyd blaenraglen Bioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystemau mewn perthynas â dau ddarn allweddol o ddeddfwriaeth:

2.1 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 – dyletswydd Bioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystemau

Mae Adran 6 o Ddeddf Amgylchedd (Cymru) 2016 yn gosod dyletswydd ar awdurdodau i **geisio cynnal a chyfoethogi bioamrywiaeth** lle mae o fewn ymarfer priodol eu swyddogaethau. Wrth wneud hynny, mae'n rhaid i awdurdodau **geisio hyrwyddo gwytnwch ecosystemau**. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i Gyngor Sir Fynwy gymryd agwedd ragweithiol i wella ac nid lleihau bioamrywiaeth wrth weithredu'i swyddogaethau.

Daeth y ddyletswydd i rym ar 21ain Mai 2016 ac mae'n disodli'r ddyletswydd Bioamrywiaeth flaenorol yn y Ddeddf Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig 2006. Mae paratoad y Flaenraglen hon yn gymorth i gydymffurfio â'r dyletswyddau newydd ac mae'n ofyniad ar bob awdurdod cyhoeddus. Mae gofyniad i adrodd ar y cynllun yn 2019 a phob 3 blynedd yn dilyn hyn. Gellir adolygu'r cynllun yn ddiweddarach.

2.2 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 – Cymru Wydn

Bydd y gwaith a gymerwyd i gwrdd â dyletswydd Bioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystemau yn gymorth i Gyngor Sir Fynwy fwyafu cyfraniadau i Nodau Llesiant dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus ar gyfer Sir Fynwy, sy'n cynnwys Cyngor Sir Fynwy, yn yn paratoi Asesiad Llesiant, Amcanion Llesiant a Chynllun Llesiant i amlinellu fel bydd yr awdurdod a gwasanaethau cyhoeddus eraill yn y Sir yn cwrdd â'r 7 nod llesiant sy'n cynnwys yn benodol: **Cymru Wydn**.

Mae'r nod hwn i sicrhau bod Cymru'n genedl sy'n cynnal ac yn cyfoethogi amgylchedd naturiol fioamrywiol gydag ecosystemau sy'n gweithio'n iachus ac sy'n cefnogi gwytnwch cymdeithasol, economaidd ac ecolegol a'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid hinsawd d).

Gellir dod o hyd i grynodeb o'r ddyletswydd wedi'i chyhoeddi gan Lywodraeth Cymru ar :

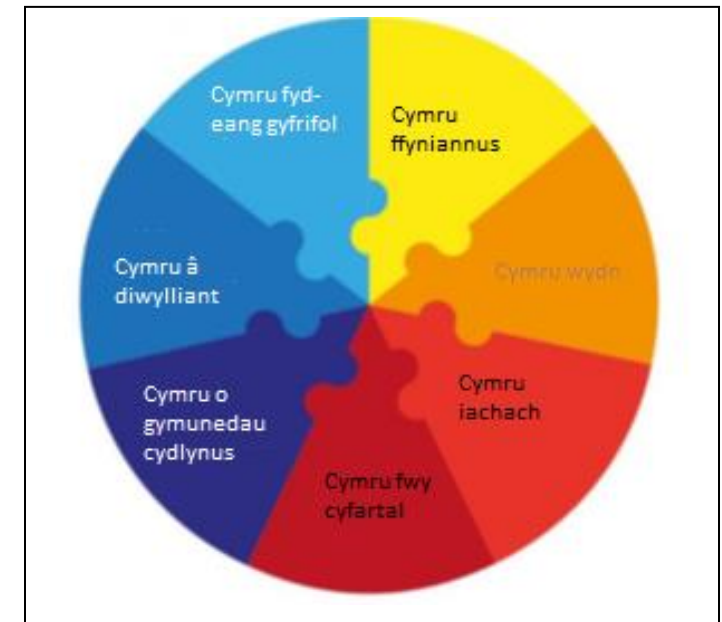
<http://gov.wales/docs/desh/publications/150512-biodiversity-and-resilience-of-ecosystems-duty-en.pdf>

Gellir dod o hyd i destun llawn Deddf yr Amgylchedd (Cymru) a'r nodiadau Eglurhaol ar: <http://www.legislation.gov.uk/anaw/2016/3/contents>

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 <http://www.thewaleswewant.co.uk/about/well-being-future-generations-wales-act-2015/well-being-future-generations-wales-act-2015>

Gellir dod o hyd i fwy o wybodaeth ar Gymru Wydn ar: <http://www.thewaleswewant.co.uk/goals/resilient>

Ffigur 2 Nodau Llesiant



3. Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem yn Sir Fynwy

Sir wledig yw Sir Fynwy gydag amaethyddiaeth a choedwigaeth yn ffurfio'r fioamrywiaeth gyfoethog a gwytnwch yr ecosystemau yn y dirwedd. Dynodir yr Afonydd Wysg a Gwy fel Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac ynghyd â'u llednentydd maent yn darparu coridorau bywyd gwyllt pwysig a llwybrau ymfudol ar gyfer rhywogaethau allweddol megis dwrgwn gwangod a chimychiaid bodiau gwyn yr afon. Mae'r cynefinoedd hyn dan fygythiad o ganlyniad i echdynnu dŵr, llygru a gwaddodi.

Mae dwyrain y Sir yn rhyfeddol o goediog ac ynghyd â'r coetir ar ochr Lloegr o'r ffin, yn ffurfio ACA Coetiroedd Dyffryn Gwy, rhan o ystod o gynefin o ansawdd odidog ar gyfer rhywogaethau'r coetir gan gynnwys yr ystlumod pedol lleiaf a'r pathewod. Mae ansawdd y coetir yn bennaf dan fygythiad o ddiffyg rheolaeth.

Mewn ardaloedd lle nad yw amaethu dwys wedi andwyo ansawdd mae rhwydweithiau o welltir heb ei wella.

Cynhwyswyd llawer ohono yn rhwydwaith Safleoedd Bywyd Gwyllt Lleol ac ni chaiff ei warchod yn statudol.

Mae'n fregus o ganlyniad i reolaeth aneffeithiol a phwysau datblygu yn enwedig mewn pentrefi ac ar ymylon aneddiadau.

- Mae'r dirwedd unigryw o waith llaw dyn yn ne'r Sir ar draws Gwastadeddau Gwent wedi creu rhwydwaith o orlifdir yr arfordir a morfa bori. Mae'r ardal hon yn gorwedd yn fewndirol o Ardal Gwarchodaeth Arbennig, Ardal Cadwraeth Arbennig a safle Ramsar Aber Hafren sy'n bwysig yn rhyngwladol ar gyfer rhywogaethau o adar gaeafu. Mae Gwastadeddau Gwent dan fygythiad oherwydd ffordd liniaru'r M4, tai a datblygu diwydiannol. Gallai'r Aber wynebu bygythiadau yn y dyfodol o fentrau ynni'r llanw.

Mae ardaloedd o ucheldir ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog megis y Mynydd Du, Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig y Blorens a Bryn Gilwern yn cynnwys cymysgedd o gynefinoedd ucheldirol gan gynnwys rhostir gwlyb, gorgors a gwelltir



Ffigur 2 Safle Bywyd Gwyllt Lleol yn Nyffryn Gwy

J Lewis

carreg galch. Mae gan y safleoedd hyn boblogaethau pwysig o blanhigion prin megis Cerddin brodorol, Llysiau'r hebog, mwsoglau, cennau a llysiau'r afu.

Ni chyhoeddwyd unrhyw ddata'n gysylltiedig â gwytnwch ecosystemau, fodd bynnag, rydym yn gwybod o gynlluniau Rheolaeth Graidd¹ fod llawer o'n safleoedd gwarchodedig mewn *cyflwr anffafriol*, bod maint ac ansawdd cynefinoedd ar y cyfan yn lleihau, bod rhai rhywogaethau'n cynyddu e.e. ystlumod pedol a dwrgwn ond mae'r rhan fwyaf yn lleihau e.e. ieir bach yr haf ac adar tir amaeth ac yn gyffredinol mae amrywiaeth yn lleihau. Mae amrywiaeth hefyd yn amrywio ar draws y Sir fel yr amlygir gan amrywiaeth planhigion fasgwlaidd yn Fflora Sir Fynwy² gyda gogledd y Sir ag amrywiaeth is o gymharu ag ardaloedd megis Dyffryn Gwy lle mae amrywiaeth yn uchel.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi nodi bod cysylltedd ecolegol y sir yn uchel³. Fodd bynnag, wrth ei gyflwyno'n ofodol, mae eithriadau amlwg i hyn lle mae'r dirwedd wedi'i diraddio a'i gwella ar gyfer amaethyddiaeth. Mae gogledd y sir yn nalgylch yr Afon Troddi a thir amaeth o gwmpas dalgylch is yr afon Wysg yn enghreifftiau o hyn.

Mae'r ffactorau hyn yn gwneud cymhwysedd ein hecosystemau'n fwy anodd ei gyflawni pan ddigwydd cyfresi o sychder neu orlifo ond nid oes data penodol ar gael ar hyn o bryd.

Mae Cynllun Gweithredu Seilwaith Gwyrdd ar gyfer Peillwyr yn Ne-ddwyrain Cymru⁴ yn dynodi galw ac adnodd peillwyr ar draws yr ardal ac mae'n ystyried nid yn unig y galw o du amaethyddiaeth ond hefyd yr angen am beillwyr i gefnogi bioamrywiaeth. Mae ardaloedd eang o'r sir wedi dangos eu bod yn ardaloedd pwysig ar gyfer peillwyr gan gynnwys ardaloedd o berllannau masnachol a thir yn gysylltiedig â safleoedd gwarchodedig yn enwedig yn ucheldiroedd Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

Gellir defnyddio gwybodaeth bellach i gynyddu'n dealltwriaeth o fioamrywiaeth a gwytnwch yr ecosystem fel y daw'r wybodaeth yn hysbys e.e. Cofrestr Planhigion Prin Sir Fynwy⁵ ac astudiaethau eraill megis y rheiny'n ymwneud â llonyddwch ac awyr dywyll.



Ffigwr 3 Cardwennyn gyffredin yn porthi ar ymyl ffordd K Stinchcombe

1 Cyfoeth Naturiol Cymru Cynlluniau Craidd Safleoedd Gwarchodedig <https://naturalresources.wales/conservation-biodiversity-and-wildlife/find-protected-areas-of-land-and-seas/designated-sites-search/?lang=en>

2 Evans, T. G. (2007). *Fflora Sir Fynwy*, Cymdeithas Cas-gwent, Cas-gwent.

3 Cyfoeth Naturiol Cymru (2016) Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus - Sir Fynwy – Gwybodaeth Amgylcheddol Sir Fynwy ar gyfer asesiadau llesiant

4 [TACP \(2015\) Green Infrastructure Action Plan for Pollinators in South East Wales Report to Monmouthshire County Council on behalf of Monmouthshire County Council and Blaenau Gwent, Caerphilly and Torfaen County Borough Councils. TACP UK Ltd.](#)

5 Tyler, S.J. & Wood, E. 2017. Cofrestr Planhigion Prin Sir Fynwy, argraffiad diwygiedig.

4. Datblygu Blaengynllun Cyngor Sir Fynwy

Mae'r canllawiau cyfredol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau lleol ystyried tystiolaeth berthnasol wrth gydymffurfio â dyletswydd Adran 6 gan gynnwys yr Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol (AGAN) a gyhoeddwyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru (2016), rhestrï'r cynefinoedd a'r rhywogaethau o'r pwysigrwydd pennaf yng Nghymru Deddf yr Amgylchedd (Cymru) Adran 7, a Datganiadau Ardal perthnasol i'w paratoi gan Adnoddau Naturiol Cymru dan Adran 11 o'r Ddeddf.

Mae canllawiau Llywodraeth Cymru ar ddyletswydd Adran 6 yn nodi, wrth hyrwyddo ecosystemau, bod yn rhaid i awdurdodau lleol ystyried nodweddion allweddol ecosystem wydn. Bydd y nodweddion hyn, sy'n cynnwys cyflwr, amrywiaeth, maint, cysylltedd ac addasrwydd, yn gymorth i awdurdodau lleol adnabod unrhyw gamau gweithredu y bydd angen eu cymryd.

Bydd y Cynllun Adfer Natur ar gyfer Cymru yn darparu'r Fframwaith Adfer Natur i lywio cydymffurfiaeth â'r ddyletswydd drwy ddarparu amcanion, deilliannau a chmau gweithredu y gall Awdurdodau Lleol gymryd y cyfrifoldeb drosti a chyfrannu iddi.

Bydd Cyngor Sir Fynwy hefyd yn ystyried y gwaith y mae meysydd gwasanaeth unigol yn ei wneud a allai gael effaith ar Fioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem a gwaith sefydliadau allweddol eraill y gall CSF gydweithio gyda hwy i fwyafu cyflawniad dan y Ddeddf.

4.1 Adroddiad ar Gyflwr yr Adnoddau Naturiol (AGAN)¹

Adroddodd Cyfoeth Naturiol Cymru ym Medi 2016 ar sefyllfa a chyflwr cynefinoedd a rhywogaethau o fewn amgylcheddau morol, daearol a dŵr croyw yng Nghymru, fel sy'n ofynnol dan ofynion Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.

Mae'r manteision economaidd a chymdeithasol y gall amgylchedd sy'n gweithredu'n llawn eu darparu i'r gymdeithas ddynol yn cynnwys cynhyrchu amaethyddol, coedwigaeth, deunyddiau adeiladu, twristiaeth a hamdden, cynhyrchu ynni, atal llifogydd, gwasanaethau peillio ar gyfer cnydau, dŵr glân, aer glân a phriddoedd iachus. Mae'r adroddiad yn amlinellu'r prif fygythiadau'n wynebu ecosystemau sy'n gweithio'n briodol yng Nghymru, fydd, os nad eir i'r afael â hwy, yn cyfrannu at ddirywiadau pellach mewn bioamrywiaeth, ac yn ein rhwystro rhag elwa o'r holl fanteision economaidd a chymdeithasol y gall yr amgylchedd eu darparu. Mae'r bygythiadau hyn yn cynnwys:

- Newid mewn hinsawdd
- Newid yn y Defnydd o Dir
- Gorfanteisio ar adnoddau naturiol

¹ Mae'r Adroddiad ar Gyflwr yr Adnoddau Naturiol (AGAN) ar gael ar y Wefan <https://naturalresources.wales/our-evidence-and-reports/the-state-of-natural-resources-report-assessment-of-the-sustainable-management-of-natural-resources/?lang=en>

- Gorfaethu a llygredd

Yn aml mae'r sbardunau uniongyrchol hyn o newid wedi'u cysylltu ac yn gyffredinol, mae maint a graddfa'u heffaith yn cynyddu. Mae angen i'r canolbwynt ar gyfer gweithredu fod lle mae gwytnwch ecosystemau a'r manteision a gawn ohonynt yn y perygl mwyaf o ganlyniad i reolaeth anghynaliadwy. Yr amcan yw peidio â symud yr holl bwysau, fodd bynnag, mae angen i ni ddeall yn well sut i'w rheoli mewn ffyrdd mwy cynaliadwy fel y caiff peryglon a chyfleoedd eu cydnabod a'u defnyddio fel y gall cenedlaethau'r dyfodol barhau i elwa o'r cyfan y gall ecosystemau eu darparu.

Ar raddfa Sir Fynwy, mae'r materion canlynol sy'n ymwneud â bioamrywiaeth a gwytnwch yr ecosystem, a godwyd yn yr adroddiad SoNaRR, yn berthnasol:



Ffigwr 4 Coetir Dyffryn Gwy

K Stinchcombe

- Plâu a chlefydau estron goresgynnol a newydd

- Tu allan i ystâd Llywodraeth Cymru (h.y. yn cael ei rheoli gan Gyfoeth Naturiol Cymru) mae llai na 25% o goetiroedd yng Nghymru'n cael eu rheoli'n weithredol, felly nid yw eu potensial llawn yn cael ei sylweddoli. Mae nifer o goetiroedd hynafol Sir Fynwy'n fach iawn a heb eu cysylltu ag ardaloedd eraill o gynefin cyffelyb. Mae poblogaethau direolaeth o geirw gwyllt a gwiwerod llwyd wedi dibrisio gwerth ein coetiroedd lleol, tra parha plâu a chlefydau estron, goresgynnol a newydd i fod yn fygythiadau.

- Mae oddeutu 90% o rywogaethau o bysgod yn y Safleoedd Cadwraeth Arbennig (e.e. yr Afonydd Wysg, Gwy a Hafren) mewn cyflwr anffafriol. Bu gostyngiad sylweddol mewn amlededd eogiaid mewn afonydd, a achoswyd gan gyflwr gwael ein hafonydd a marwolaethau cynyddol ar y môr.

- Mae llygredd o gyfeiriad amaethyddiaeth, carthffosiaeth a phridd yn goferu yn effeithio statws ecolegol ein hafonydd. Mae dŵr yfed hefyd yn tarddu o'n hafonydd.

- Mae maint gwelltiroedd niwtral heb eu gwella (dolydd blodau gwyllt traddodiadol) wedi lleihau'n syfrdanol, gyda dim ond 1600 o hectarau'n weddill yng Nghymru gyfan. Mae gan Sir Fynwy oddeutu 700 o hectarau o'r cynefin hwn, sy'n bwysig ar gyfer planhigion sy'n blodeuo, ffyngau, peillwyr prin ac ystod o bryfed, wedi'u dynodi'n Safleoedd o Bwysigrwydd ar gyfer Cadwraeth Natur neu Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig. Er gwaethaf y dynodiadau, mae hwn yn gynefin bregus, yn cael ei niweidio'n rhwydd gan reolaeth ddigydymdeimlad, cyfoethogi'r pridd, esgeulustod a darnio.
- Mae 78% o ymylon ffordd yng Nghymru mewn cyflwr anffafriol, gyda rhagolygon bod y dirywiad i barhau. Caiff yr ynn yn gwywo (chalara) effaith aruthrol ar dirwedd Sir Fynwy gan fod yr ynn yn rhywogaeth bwysig ar ymylon ffordd gan gynnwys llawer o goed hynafol.
- Amcangyfrifir bod yr ardal a orchuddir gan berllannau traddodiadol wedi lleihau 94% rhwng 1958 a 1992. Yn hanesyddol roedd Sir Fynwy'n Sir bwysig o ran cynhyrchu afalau a gellyg, ac mae hen goed perllan yn benodol yn cynnal amrywiaeth eang o fywyd gwyllt. Mae rhai grwpiau lleol megis Trefi Trawsnewid wedi mynd ati'n eiddgar i blannu perllannau cymunedol yn eu hardaloedd a rhedodd Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gwent brosiect o 2010 i 2012 yn arolygu 740 o safleoedd, a gweithio gyda gwirfoddolwyr i annog rheolaeth ohonynt.
- Mae 73% o ardaloedd trefol Cymru wedi dangos dirywiad mewn gorchudd coed. Mae llai o orchudd coed mewn ardaloedd llai cefnog, sy'n bwysig ar gyfer lleihau goferu llifogydd, darparu cysgod, lleihau tymereddau haf, hidlo llwch a llygredd, ynghyd â chynyddu bioamrywiaeth. Mae Trawsnewid Trefynwy wedi plannu 1000 o goed o gwmpas y dref yn ystod gaeaf 2016 i wella'r treflun a lleihau goferu llifogydd.
- Y rhynglanw rhwng llanw uchel a llanw isel yw un o'r ychydig gynefinoedd gaiff ei ystyried mewn cyflwr da, er bod traethellau'n dirywio yn y byr dymor a'r hir dymor. Cynrychiolir y cynefin hwn yn Sir Fynwy ar hyd Aber Afon Hafren, gan gefnogi ystod o rywogaethau bywyd gwyllt.

4.2 Rhestr Adran 7 o Gynefinoedd a Rhywogaethau o'r Pwysigrwydd Pennaf i Gymru

Ar adeg ysgrifennu'r flaenraglen hon, mae rhestri Adran 7 yn cynnwys y cynefinoedd a'r rhywogaethau hynny a adnabuwyd yn flaenorol fel rhai o'r Pwysigrwydd Pennaf i Gymru dan Adran 42 Deddf Amgylchedd Naturiol a Chymunedau 2006.

Yn anffodus, ychydig ddata gofodol diweddar sydd ar gael ar gyfer cynefinoedd Adran 7 yn y Sir ac eithrio'r arolwg cynefinoedd Cam 1 ar gyfer AHNE Dyffryn Gwy. Cynhwysir yn Atodiad 1 restr o fathau o gynefinoedd sy'n digwydd yn ardal y flaenraglen. Cynhwysir rhywogaethau Adran 7 yn Sir Fynwy yn Atodiad 2 y flaenraglen. Mae'r rhain yn cynnwys rhywogaethau ar draws y rhan mwyafrif o feysydd blaenoriaeth gan gynnwys mamaliaid, adar, pysgod, anifeiliaid di-asgwrn-cefn, ymlusgiaid ac amffibiaid, planhigion fasgwlaidd, cymunedau o gennau, mwsoglau a llysiau'r afu, ffyngau, a rhywogaethau morol.

Ymgorfforir ystyriaethau ar gyfer Cynefinoedd a Rhywogaethau Adran 7 i mewn i amcanion Cyngor Sir Fynwy i gyflawni dyletswydd Bioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystemau (tudalen 14) ac ymgorfforir gweithredoedd penodol i gynnal a chyfoethogi cynefinoedd a rhywogaethau Adran 7 i mewn i gynlluniau gweithredu ardaloedd gwasanaeth unigol a fydd yn dilyn cyhoeddi'r cynllun hwn.

4.3 Datganiadau Ardal

Adeg ysgrifennu'r blaengynllun hwn, nid yw Datganiadau Ardal ar gael i'w hystyried, fodd bynnag, bydd Cyngor Sir Fynwy'n parhau i gyfrannu at ddatblygu'r Datganiadau Ardal sydd ar hyn o bryd yn cael eu datblygu gan Gyfoeth Naturiol Cymru ac sy'n cynnwys newidiadau i'r blaengynllun fel y mae'n briodol.

4.4 Cyfweliadau ac adolygiadau Ardal Gwasanaeth

Fel rhan o'r broses a gymerwyd i ddatblygu'r blaengynllun, mae Cyngor Sir Fynwy wedi cyflawni adolygiad mewnol o'r meysydd gwasanaeth pwysicaf i adnabod risgiau posib a chyfleoedd i gyflenwi Adran 6 a datblygu camau gweithredu penodol. Y meysydd gwasanaeth a gynhwyswyd yn yr adolygiad oedd y rheiny a ystyrir i gael effaith negyddol ar Fioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystemau a'r rheiny a allai gyflenwi newid cadarnhaol a mwyafu cyflenwi dan ddeddfwriaeth arall megis Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. Mae'r meysydd gwasanaeth sydd wedi cyfarfod hyd yn hyn yn cynnwys: Rheoli Adeiladu, Rheoli Datblygu, Polisi Cynllunio, Rhaglen Datblygu Gwledig, Cynnal Tiroedd a Gwastraff, Ystadau yn cynnwys Ffermydd y Sir, Trwyddedu a Digwyddiadau. Rydym hefyd yn gobeithio adolygu gwaith a gyflawnwyd gan y Gwasanaethau Eiddo, Addysg, Addysg Awyr Agored a Phrifyrdd yn y misoedd i ddod. Cynhwyswyd crynodeb o'r risgiau a'r cyfleoedd a adnabuwyd yn Ffigur 5.

Mae'r adolygiadau a gyflawnwyd eisoes wedi codi ymwybyddiaeth o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, yn arbennig dyletswydd Adran 6 ac wedi caniatáu datblygu Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem. Mae'r cynlluniau hyn, a

gyhoeddir cyn Mai 2017, yn dynodi camau gweithredu y gellir eu hymgorffori i mewn i gynlluniau busnes meysydd gwasanaeth i integreiddio cyflenwi'r ddyletswydd.

Ffigur 5 Tabl 1 Crynodeb o Risgiau a Chyfleoedd a adnabuwyd yn yr adolygiad o Feysydd Gwasanaeth

Risgiau	Cyfleoedd
❖ Gwneud penderfyniadau ar bob ❖ Caniatadau, trwyddedau, ❖ Arferion rheoli tir ❖ Graddfeydd amser ar gyfer ystyried bioamrywiaeth ❖ Colli cyfleoedd ar gyfer codi ymwybyddiaeth ac addysg	❖ Codi ymwybyddiaeth a hyfforddiant ❖ Addysg amgylcheddol ❖ Gwir enillion i fioamrywiaeth a sicrhawyd yn y caniatadau a roddwyd ❖ Agwedd seilwaith gwyrdd ❖ Gwell arferion rheoli tir ❖ Ymgynghori ehangach gyda swyddogion bioamrywiaeth ac ecoleg

4.5 Gweithio ar y cyd gyda sefydliadau eraill

Fe'i hystyriwyd yn bwysig hefyd adolygu beth mae sefydliadau eraill yn ei wneud ar hyn o bryd i gyflenwi ar gyfer Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem i ganiatáu cynnal gwaith ar y cyd yn y dyfodol i fwyafu'r enillion ar gyfer Bioamrywiaeth. Mae'r sefydliadau a ystyriwyd yn cynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru, Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gwent, Gwenyn Gyfeillgar Sir Fynwy, Grŵp Dolydd Sir Fynwy, Cymdeithas Fotanegol ar gyfer Ynysoedd Prydain, Cymdeithas Ornitholegol Gwent, Uned Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Dyffryn Gwy, Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd, RSPB (Prosiect Lefelau Byw), Cyswllt Ffermio (Glastir), Cymdeithas Gwy a Wysg a Chymdeithas Afonydd Monnow. Mae'r sefydliadau hyn wedi canolbwyntio ar feysydd pryder mewn perthynas â bioamrywiaeth a gwytnwch yr ecosystem sy'n berthnasol i Sir Fynwy ac wedi adnabod prosiectau a rhaglenni y maent yn ymgysylltu â hwy ar hyn o bryd. Mae'r sefydliadau hefyd wedi gwneud awgrymiadau ynghylch ardaloedd lle



Ffigur 6 Lladd gwair gyda Ffrindiau Mynwent Trefynwy

D McCarty

gallai Cyngor Sir Fynwy gael yr effaith fwyaf cadarnhaol ar Fioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem a rhestrir y mwyaf poblogaidd o'r rhain yn Ffigur 7 (isod).

Cynhwysir crynodeb o gasgliadau'r cyfweiliadau yn Atodiad 3. Crynhowyd cofnod o'r prosiectau a'r rhaglenni sy'n cael eu cyflawni yn y Sir ac mae ar gael yn Atodiad 4.

Ffigur 7 Awgrymiadau rhanddeiliaid i'w gweithredu gan Gyngor Sir Fynwy

- ❖ Gwella rheolaeth tir sy'n eiddo i'r Cyngor gan gynnwys Ffermydd y Sir ar gyfer Bioamrywiaeth a Gwytnwch yr Ecosystem
- ❖ Lleihau'r defnydd o blaladdwyr ar draws y Sir
- ❖ Addysgu a dylanwadu ar y cyhoedd drwy ddefnyddio'r neges "Nid yw Natur yn Daclus"
- ❖ Dylai penderfyniadau cynllunio sicrhau datblygiad cynaliadwy a chynnwys Seilwaith Gwyrdd i ddarparu cysylltedd
- ❖ Partneriaeth Natur Leol Sir Fynwy / Rhwydwaith ar gyfer rhannu arfer dda a gweithio ar y cyd

Nid oedd yn bosibl ymgysylltu'n llawn gyda'r holl sefydliadau sy'n cyflenwi camau gweithredu bioamrywiaeth yn y Sir, yn y raddfa amser sydd ar gael. Fodd bynnag, mae rhychwant i barhau'r broses hon a chyfarfod â mwy o grwpiau ar lawr gwlad i ddatblygu gweithio ar y cyd lle bydd yn bosibl, megis grwpiau Trawsnewid trefi, ac arbenigwyr ar rywogaethau megis Grŵp Gwyfynod ac Ieir Bach yr Haf Sir Fynwy.

Mae gan y Bwrdd Partneriaeth Amgylcheddol* swyddogaeth bwysig yn llywio datblygiad y flaenraglen a chyflenwi camau gweithredu. Bydd y Bwrdd yn helpu i sefydlu blaenoriaethau ac adnabod cyfleoedd ar gyfer gweithio mewn partneriaeth.

*Y Bwrdd Partneriaeth Amgylcheddol (Cyngor Sir Fynwy, Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Cymdeithas Sefydliadau Gwirfoddol Gwent, Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gwent, Cymdeithas Dai Sir Fynwy, Cyfoeth Naturiol Cymru, Uned AHNE Dyffryn Gwy, Cadw Cymru'n Daclus)

4.6 Amcanion Cynllun Adfer Natur

Mae cyfarwyddyd presennol yn awgrymu y gellir defnyddio'r chwe amcan i ddatblygu camau gweithredu i gydymffurfio â'r ddyletswydd bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau.

Ffigur 8 Tabl 2 Amcanion Cynllun Adfer Natur

1	Ymgysylltu a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth i wreiddio bioamrywiaeth ar draws gwneud penderfyniadau ar bob lefel.
2	Gwarchod rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwysigrwydd pennaf a gwella'u rheolaeth.
3	Cynyddu gwytnwch ein hamgylcheddau naturiol drwy adfer cynefinoedd a ddiraddiwyd a chreu cynefinoedd

4	Mynd i'r afael â'r pwysau allweddol ar rywogaethau a chynefinoedd
5	Gwella'n tystiolaeth, dealltwriaeth a monitro
6	Gosod fframwaith llywodraethu a chefnogaeth ar gyfer cyflenwi yn eu lle

Cynhwyswyd nifer o gamau gweithredu yn y Cynllun Adfer Natur ar gyfer Awdurdodau Cyhoeddus gan gynnwys y rheiny sy'n gysylltiedig â gwreiddio bioamrywiaeth i mewn i'r broses gwneud penderfyniadau, codi ymwybyddiaeth, adfer a chreu cynefinoedd a gweithredu dyletswydd Adran 6.

5. Amcanion Dyletswydd Bioamrywiaeth a Gwytnwch Ecosystemau

Er mwyn cwrdd â dyletswydd Adran 6, bydd Cyngor Sir Fynwy yn ymgymryd â gwaith a newid gweithdrefnau cyfredol i gyflawni'r canlynol, cyhyd â'i fod yn gyson â swyddogaethau ymarfer priodol Cyngor Sir Fynwy fel Awdurdod Lleol. Datblygwyd yr amcanion i gynnal a chynyddu gwytnwch ein hecosystemau drwy gynyddu graddfa a maint, cysylltedd, cyflwr, amrywiaeth, a gallu ecosystemau i addasu.

Mae'r holl amcanion yn gymwys i gynefinoedd morol a daearol fel sy'n ofynnol gan y Ddeddf.

Amcan 1 : Gwreiddio bioamrywiaeth drwy holl lefelau prosesau gwneud penderfyniadau

Amcan 2 : Darparu addysg amgylcheddol i godi ymwybyddiaeth ac annog gweithredu

Amcan 3 : Ymgymryd â rheoli tir ar gyfer bioamrywiaeth a hyrwyddo gwytnwch yr ecosystem

Amcan 4 : Dylanwadu ar reoli tir i wella gwytnwch yr ecosystem

Amcan 5 : Mynd i'r afael â phwysau allweddol ar rywogaethau a chynefinoedd

Amcan 6 : Cefnogi prosiectau a phartneriaethau ar lefel y dirwedd i fwyafu cyflawniad

Amcan 7 : Monitro effeithioldeb y cynllun ac adolygu

Amcan 1 : Gwreiddio bioamrywiaeth drwy holl lefelau prosesau gwneud penderfyniadau

Bydd gwneud penderfyniadau ar lefel uchel megis mabwysiadu polisi a chynllun a chynllunio gofodol i'r dyfodol gan gynnwys datblygiad y broses gynllunio yn feysydd allweddol lle bydd gwreiddio bioamrywiaeth yn hanfodol i gwrdd â dyletswydd Adran 6.

Bydd Amcan 1 yn arbennig o gymwys i bob math o ganiatadau y mae Cyngor Sir Fynwy'n eu cyflwyno gan gynnwys caniatâd cynllunio a chaniatadau eraill na fyddent ar hyn o bryd yn ystyried bioamrywiaeth. Bydd hefyd yn gymwys ar gyfer penderfyniadau a gymerwyd mewn perthynas â chaffael, contractau, trwyddedau, rheoli asedau a pholisïau ehangach rheoli tir megis rheoli ymylon ffyrdd.

Fe gyflawnir yr amcan drwy wreiddio bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau i mewn i gynllunio busnes yn ôl maes gwasanaeth. Bydd hyn ei gwneud yn ofynnol bod meysydd gwasanaeth yn deall pa effeithiau posib y gall ffyrddiau gwaith eu cael ar fioamrywiaeth a datblygu rhaglen gyflawni. Bydd gan godi ymwybyddiaeth yn fewnol a hyfforddiant swyddogaeth bwysig wrth gwrdd â'r amcan.

Mae Adran 6 hefyd yn gymwys ar gyfer bioamrywiaeth mewn ystyr byd-eang ac mae'n ofynnol bod Cyngor Sir Fynwy'n ystyried effaith gwneud penderfyniadau ar weithgareddau a gyflawnwyd o fewn Cymru ond hefyd mewn perthynas â bioamrywiaeth y tu allan I

Gymru, er enghraifft yng nghaffael cynnyrch cynaliadwy o rannau eraill o'r byd. Mae hefyd yn bwynt perthnasol i Sir Fynwy, lle mae ystyriaethau trawsffiniol ar gyfer bioamrywiaeth a gwytnwch yr ecosystem, yn arbennig mewn perthynas â Swydd Gaerloyw a Swydd Henffordd, yn berthnasol.

Mae'r amcan hwn yn cyfrannu at y Cynllun Adfer Natur ar gyfer Amcan 1 Cymru.

Amcan 2 : Darparu addysg amgylcheddol i godi ymwybyddiaeth ac annog gweithredu

Mae gwell dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth ac ecosystemau'n arwain at newid mewn ymddygiad ac mae'n annog pawb i weithredu. Mae addysg amgylcheddol wedi datblygu dros awl degawd ac mae nawr yn cael ei fygwth gan doriadau ariannol, fodd bynnag er mwy gwneud cynnydd gwirioneddol tuag at well dealltwriaeth a gwerthfawrogiad o werth bioamrywiaeth ac ecosystemau, mae'n hanfodol cynnal camau gweithredu er mwyn cwrdd â'r amcan hwn.

Gall darpariaeth addysg amgylcheddol gan Gyngor Sir Fynwy fel yr Awdurdod Addysg Lleol a thrwy feysydd gwasanaeth megis Seilwaith Cefn gwlad a Seilwaith Gwyrdd, Gwastraff ac Ailgylchu, Addysg Awyr Agored, Gwasanaeth Ieuencid Sir Fynwy a swyddogaeth y Rhaglen Datblygu Gwledig gyflawni'r amcan hwn y bydd angen digon o adnoddau i'w osod yn ei le.

Bydd aliniad gyda gwaith partneriaid allanol yn hanfodol a'r defnydd o rwydweithiau megis Dysgu Awyr Agored Cymru: gall Grŵp Clwstwr Sir Fynwy hwyluso hyn. Mae partneriaid allanol allweddol yn cynnwys: Cadw Cymru'n Daclus, Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gwent, Dŵr Cymru, Uned Prydferthwch Naturiol Eithriadol Ardal Dyffryn Gwy, Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, y Gymdeithas Frenhinol Gwarchod Adar ac eraill. Gall gwneud defnydd o adnoddau addysgol presennol e.e. taflenni Cynllun Gweithredu Seilwaith Gwyrdd ar gyfer Peillwyr a chynghor a chyfarwyddyd ar rwn, ganiatáu i Gyngor Sir Fynwy a'i bartneriaid gysylltu'n effeithiol gydag ysgolion a grwpiau cymunedol. Mae gwirfoddolwyr, gan gynnwys y rheiny yng Nghyngor Sir Fynwy, hefyd yn gwneud cyfraniad hanfodol i'r cyflawniad hwn.

Mae cyfleoedd i gynefino staff yng Nghyngor Sir Fynwy â'r defnydd o adnoddau megis yr ardd beillio Anhygoel Fwyadwy yn Neuadd y Sir Brynbuga a Pharc Gwledig Cil-y-coed.

Mae'r cysylltiad rhwng manteision i'r amgylchedd a manteision llesiant pobl yn faes targed pwysig i nifer o sefydliadau partner. Ynghyd ag annog gweithredu, bydd y gwaith hwn yn cyfrannu at Gynllun Adfer Natur Amcan 1 Cymru.

Amcan 3 : Ymgymryd â rheoli tir ar gyfer bioamrywiaeth a hyrwyddo gwytnwch yr ecosystem

Caiff y rhesymeg ar gyfer dulliau rheoli tir gan Gyngor Sir Fynwy eu hadolygu i adnabod cyfleoedd i wella safleoedd ar gyfer Bioamrywiaeth cyhyd â'i fod yn gyson ag ymrwymadau dan ddeddfwriaethau eraill megis y rheiny'n ymwneud ag Iechyd a Diogelwch a Threftadaeth. Bydd agwedd Seilwaith Gwyrdd at y rheolaeth hon yn sicrhau manteision lluosog i'r cymunedau.

Gwneir newidiadau gyda'r nod o adfer cynefinoedd i gyflwr naturiol a gwydn ac yn arbennig i warchod cynefinoedd a rhywogaethau Adran 7. I gyflawni'r amcan hwn, bydd angen i Gyngor Sir Fynwy gael gwell dealltwriaeth o ble a sut rydym yn dylanwadu ar y cynefinoedd a'r rhywogaethau hyn. Gallai fod angen datblygu sgiliau rheoli cadwraeth, peiriannau a phrosesau i alluogi symud o resymeg 'taclus a destlus' i agwedd lle rheolir cynefinoedd. Bydd adolygu'r defnydd o blaladdwyr ac arferion eraill yn dod â mwy o fanteision.

Bydd gweithio mewn partneriaeth gyda sefydliadau eraill a gwirfoddolwyr megid cadw Cymru'n Daclus a Grwpiau ffrindiau yn cynyddu'r arbenigedd arbenigol sydd ar gael ac yn sefydlu egwyddor 'prynu-mewn' gan gymunedau lleol. Gall cyfryngau megis Cynllun Gweithredu Seilwaith Gwyrdd ar gyfer Peillwyr yn Ne Cymru ddarparu fframwaith ar gyfer cyflawni. Mae gan Gyngor Sir Fynwy gysylltiad clos gyda'r Fenter Wenyn Gyfeillgar ac mae'n gweithio tuag at gyrraedd statws Gwenyn Gyfeillgar fydd yn gymorth i gwrdd â'r amcan hwn.

Bydd Cyngor Sir Fynwy'n ceisio gwella capasiti adnoddau naturiol ar safleoedd y mae'n berchen arnynt i ddarparu gwasanaethau ecosystem hanfodol megis rheoli dŵr, rheoli hinsawdd a pheillio cnydau ynghyd â gwella'r amgylchedd.

.

Mae'r amcan hwn yn cyfrannu at Amcanion 2 & 3 y Cynllun Adfer Natur.

Amcan 4 : Dylanwadu ar reoli tir i wella gwytnwch yr ecosystem

Gall dylanwadu'n gadarnhaol ar reolaeth a ymgwymerir gan eraill gynyddu'r effaith gaiff Cyngor Sir Fynwy ar wella gwytnwch yr ecosystem ar draws y rhanbarth a thu hwnt. Gall parhau i weithio gyda phartneriaid allanol a chefnogi prosiectau ar raddfa tirwedd megis Lefelau Byw, Partneriaeth Dalgylch Gwy a phrosiect y Goedwig Hir, gynyddu graddfa'r prosiect.

Bydd Rheoli Datblygu yn parhau i gyflawni hyn drwy hyrwyddo agwedd Seilwaith Gwyrdd at ddyluniad, datblygiad ac yn dilyn rheolaeth

safleoedd dan y Polisi Seilwaith Gwyrdd a'r Canllawiau Cynllunio Atodol. Bydd y Rhaglen Datblygu Gwledig yn gwneud hyn drwy brosiectau megis y rheiny'n hyrwyddo gweithredu ar gyfer pryfed peillio.

Mae hefyd rychwant i dir ym mherchenogaeth Cyngor Sir Fynwy sy'n amodol ar ddylanwadu ar denantiaethau a thrwyddedau drwy ddefnyddio cymalau ac amodau a fydd yn lleihau effeithiau negyddol ac yn hyrwyddo gweithredu cadarnhaol e.e. gwarchod safleoedd o ansawdd uchel, plannu coed neu reoli gwrychoedd. Mae cyfleoedd i gymryd rhan bwysig mewn mynd i'r afael â newid hinsawdd a'i effeithiau negyddol.

Bydd Cyngor Sir Fynwy'n parhau i fod yn enghraifft o arfer orau ar gyfer rheoli ac annog Awdurdodau Cyhoeddus eraill i wneud newidiadau.

Mae'r amcan hwn yn cyfrannu at Amcanion 1, 2 & 3 y Cynllun Adfer Natur.

Amcan 5 : Mynd i'r afael â phwysau allweddol ar rywogaethau a chynefinoedd

Mae llygredd, rhywogaethau ymledol anfrodorol (RhYA) a rheoli tir amhriodol yn bwysau ar rywogaethau a chynefinoedd sy'n rhaid mynd i'r afael â hwy. Mae gan Gyngor Sir Fynwy ddyletswyddau statudol mewn perthynas â llygredd a RhYA o dan ddeddfwriaeth berthnasol arall, fodd bynnag, drwy weithio mewn partneriaethau gyda sefydliadau eraill er enghraifft Lefelau Byw a Phartneriaeth Dalgylch Gwy, cadw Cymru'n daclus a menter Y Carw, gellir cyflawni effeithiau mwy sylweddol.

Drwy fabwysiadau agwedd Seilwaith Gwyrdd sat reoli safleoedd a thrwy ddefnyddio datrysiadau'n seiliedig ar natur i wneud gwelliannau e.e. gwella ansawdd dŵr, gallwn gymryd camau tuag at gyflawni'r amcan. Gall agwedd Seilwaith Gwyrdd at reoli datblygu leihau effeithiau datblygu ar fioamrywiaeth a chadw, integreiddio a gwella gwasanaethau'r ecosystem i gyflenwi manteision amlswyddogaethol.

Mae'r amcan hwn yn cyfrannu at Amcan 4 y Cynllun Adfer Natur.

Amcan 6 : Cefnogi prosiectau a phartneriaethau ar lefel y dirwedd i fwyafu cyflawniad

Mae swyddogaeth barhaus Cyngor Sir Fynwy mewn cefnogi a chyfrannu at brosiectau tirwedd wrth raddfa yn bwysig i fwyafu cyflawni ar gyfer bioamrywiaeth ac ecosystemau. Y prosiectau allweddol ar gyfer Cyngor Sir Fynwy fydd Lefelau Byw, Partneriaeth Dalgylch Dyffryn Gwy ac unrhyw Gynlluniau Rheoli Cynaliadwy sydd i ddod neu brosiectau Cronfa Dreftadaeth y Loteri lle mae gan Gyngor Sir

Fynwy gyfrifoldeb yn enwedig yn y Parc Cenedlaethol ac Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Dyffryn Gwy . Mae angen i weithio trawsffiniol ddigwydd yn aml ar y prosiectau hyn gydag awdurdodau a sefydliadau cyfagos.

Bydd swyddogaeth Bwrdd Partneriaeth yr Amgylchedd wrth lywio'r gwaith hwn yn parhau i ddwyn ynghyd sefydliadau allweddol a darparu cyfeiriad i'r Awdurdod Lleol wrth gyflawni Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 a Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. Fel yr adnabuwyd drwy ymgynghori gyda phartneriaid allanol, mae angen Partneriaeth Natur Leol ar lefel Sir Fynwy i ddarparu rhwydwaith ar gyfer rhannu gwybodaeth ac adnabod cyfleoedd ar gyfer cydweithio gyda phartneriaid, grwpiau cymunedol a gwirfoddolwyr.

Mae'r amcan hwn yn cyfrannu at Amcanion 1, 2,3 & 4 y Cynllun Adfer Natur.

Amcan 7 : Monitro effeithioldeb y cynllun ac adolygu

Caiff gweithredu a gyflawnir gan Gyngor Sir Fynwy ei fonitro i sefydlu'i effeithiolrwydd. Bydd meysydd gwasanaeth unigol yn ymgymryd â monitro a gwerthuso. Bydd gweithio mewn partneriaeth gan gynnwys gweithio gyda gwirfoddolwyr yn hanfodol i sefydlu effeithiolrwydd gweithredu, megis y Rhaglen Datblygu Gwledig. Mae'n ofyniad bod y Cynllun yn cael ei drosglwyddo i Lywodraeth Cymru yn 2019 a phob tair blynedd yn dilyn. Mae Cyngor Sir Fynwy'n ymrwmo i hyn ac i ddysgu o ganlyniadau'r monitro a'r gwerthuso. Caiff y flaenraglen a'r cynlluniau gweithredu meysydd gwasanaeth eu hadolygu'n unol â hynny.

Mae'r amcan hwn yn cyfrannu at Amcan 5 y Cynllun Adfer Natur.

6. Camau Nesaf mewn Cyflenwi

Mae gwaith eisoes wedi dechrau i ddatblygu Cynllun Gweithredu Maes Gwasanaeth i wreiddio a chyflenwi'r gweithredu sy'n ofynnol. Y blaenoriaethau cyntaf ar gyfer 2017-18 yw:

- ❖ Parhau i asesu ac adolygu fel mae meysydd gwasanaeth a ffrydiau gwaith yn effeithio ar fioamrywiaeth a gwytnwch yr ecosystem ac adnabod cyfleoedd i gwrdd â dyletswydd Adran 6.
- ❖ Datblygu camau gweithredu gyda thargedau y gellir eu mesur i'w cyflenwi gan ffrwd waith ar gyfer pob maes gwasanaeth.
- ❖ Defnyddio cynlluniau busnes i wreiddio ystyriaeth bioamrywiaeth ac ecosystemau i mewn i bolisïau, cynlluniau, rhaglenni, prosiectau a gweithgareddau dydd i ddydd.
- ❖ Defnyddio'r agwedd Seilwaith Gwyrdd fel cyfrwng cyflenwi enillion lluosog.
- ❖ Adrodd ar weithredu'r flaenraglen fel y mae'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru.
- ❖ Sefydlu llywodraethiant gyda'r Bwrdd Partneriaeth Amgylcheddol fel y grŵp llywio a gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau eraill i fwyafu cyflenwi ar gyfer bioamrywiaeth.
- ❖ Adnabod fel y mae'r gwaith hwn yn cyflenwi dyletswyddau Cyngor Sir Fynwy dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2016.

Bydd gan bob maes gwasanaeth gyfrifoldeb dros gyflenwi a monitro'r rhaglen waith fodd bynnag y Tîm Seilwaith Gwyrdd a Chefn Gwlad fydd yn arwain ac yn hwyluso'r broses.

7. Geirfa Termau

Caiff **Bioamrywiaeth** ei ddiffinio yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru) fel *yr amrywiaeth o organebau byw, naill ai ar y lefel enetig, ar lefel rywogaethau neu ar lefel yr ecosystem*. Bioamrywiaeth sy'n gyrru gweithrediad a gwytnwch ein hecosystemau.

Caiff **Seilwaith Gwyrdd** ei ddiffinio yng Nghanllawiau Cynllunio Atodol Cyngor Sir Fynwy fel *y rhwydwaith o nodweddion lled-naturiol, bylchau gwyrdd o afonydd a llynnoedd sy'n gwasgaru ac yn cysylltu pentrefi, trefi a dinasoedd*. Pan gaiff ei gynllunio, ei ddylunio a'i reoli'n briodol, mae gan seilwaith gwyrdd y gallu i gyflenwi ystod eang o fanteision i bobl a bywyd gwyllt.

Diffinnir **Ecosystemau** gan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Amrywiaeth Fiolegol (CAF) fel “casgliad grymus o blanhigion, anifeiliaid a micro-organebau a'u hamgylchedd difywyd yn rhyngweithio fel uned weithredol.”

Caiff **Dull rheoli ar lefel yr ecosystem** ei ddiffinio gan y Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol fel “*strategaeth ar gyfer rheoli'n integredig dir, dŵr ac adnoddau byw sy'n hyrwyddo cadwraeth a defnydd cynaliadwy mewn ffordd deg*.” Cydnabyddir hyn yn eang fel arfer orau ryngwladol ar gyfer mynd i'r afael â'r dirywiad mewn bioamrywiaeth.

Gwasanaethau ecosystemau yw'r amodau a'r prosesau y mae ecosystemau naturiol, a'r rhywogaethau sy'n rhan ohonynt, yn cynnal ac yn bodloni'r bywyd dynol. Maent yn cynnal bioamrywiaeth ac yn cynhyrchu nwyddau'r ecosystem (Daily, 1997). Fe'u rhennir yn bedwar dosbarthiad:

Gwasanaethau cynnal – mae'n sail i bob gwasanaeth arall ac mae'n cynnwys ailgylchu maethynnau, ffurfiant pridd a chynhyrchu cynradd

Gwasanaethau darparu- ein holl fwyd, dŵr croyw, pren a ffeibr, tanwydd

Rheoleiddio- glanhau aer a dŵr, rheoli llifogydd, dal a storio carbon

Diwylliannol - esthetig, ysbrydol, addysgol, hamdden

Diffinnir adnoddau naturiol yn y Ddeddf Amgylchedd fel:

- a) Anifeiliaid, planhigion ac organebau eraill

- b) Aer, dŵr a phridd
- c) Mwynau
- d) Nodweddion a phrosesau daearegol
- e) Nodweddion ffisiograffig
- f) Nodweddion a phrosesau hinsoddol

Mae'r cydrannau unigol hyn a ddiffinnir yn y Ddeddf yn cyfuno ac yn gweithio gyda'i gilydd mewn sawl ffordd ac ar lawer o raddfeydd, o'r rhain mae bodau dynol yn defnyddio ac yn derbyn buddiannau. Mae'r cydrannau a'r prosesau hyn yn gweithio gyda'i gilydd ac fe gyfeirir atynt fel ecosystemau.

Gwytnwch- Ystyrir ecosystemau'n wydn os ydynt yn gallu ymdopi ag aflonyddwch neu newid fel y cynhaliant eu gallu i weithredu a chyflenwi buddiannau. Mae'r Ddeddf Amgylchedd yn adnabod llawer o briodoleddau ecosystemau sy'n cynnal gwytnwch, gan gynnwys eu graddfa a'u maint, dilyniant, cyflwr, amrywiaeth, a'r gallu i addasu.

Atodiad 1: Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 - Adran 7 Cynefinoedd yn Sir Fynwy (gan gynnwys BBNP)

Isod rhestrir y cynefinoedd o'r pwysigrwydd pennaf at ddiben cynnal a chyfoethogi bioamrywiaeth mewn perthynas â Chymru. Rhestr gyfamserol yw hon, sy'n union yr un fath â rhestr Adran 42 Deddf Cyngor Ymchwil yr Amgylchedd Naturiol (2006). Mae ar hyn o bryd yn cael ei hadolygu mewn ymgynghoriad â Chyfoeth Naturiol Cymru.

Cynefinoedd	Cynefinoedd	Cynefinoedd sy'n Flaenoriaeth	Cynefinoedd sy'n Flaenoriaeth
Daearol, arfordirol a dŵr croyw	Daearol, arfordirol a dŵr croyw		
Coetir llydanddail , cymysg ac yw	Coetir llydanddail, cymysg ac yw	Perllannau traddodiadol	Perllannau traddodiadol
		Porfa goediog a pharcdir	Porfa goediog a pharcdir
		Coetir deri yn yr ucheldir	Coetir deri yn yr ucheldir
		Coetir ffawydd ac yw ar dir isel	Coetir ffawydd ac yw ar dir isel
		Coetir ynn cymysg yn yr ucheldir	Coetir ynn cymysg yn yr ucheldir
		Coetir gwlyb	Coetir gwlyb
		Coetir collddail cymysg ar dir isel	Coetir collddail cymysg ar dir isel
Ffiniau a nodweddion llinellol	Ffiniau a nodweddion llinellol	Gwrychoedd	Gwrychoedd
Tir âr a garddwriaethol	Tir âr a garddwriaethol	Ymylon caeau âr	Ymylon caeau âr
Glaswelltir wedi'i wella	Glaswelltir wedi'i wella	Cors bori ar yr arfordir a'r gorlifdir	Cors bori ar yr arfordir a'r gorlifdir
Glaswelltir niwtral	Glaswelltir niwtral	Dôl iseldir	Dôl iseldir
Glaswelltir calchaid	Glaswelltir calchaid	Glaswelltir calchaid iseldir	Glaswelltir calchaid iseldir
		Glaswelltir calchaid ucheldir	Glaswelltir calchaid ucheldir

Glaswelltir asidaidd	Glaswelltir asidaidd	Glaswelltir asidaidd sych yr iseldir	Glaswelltir asidaidd sych yr iseldir
Rhos corlwyni	Rhos corlwyni	Rhostir yr iseldir	Rhostir yr iseldir
		Rhostir yr ucheldir	Rhostir yr ucheldir
Mign galchog, cors a siglen	Mign galchog, cors a siglen	Tyfiant ucheldir, mignedd a siglenni	Tyfiant ucheldir, mignedd a siglenni
		Ffeniau iseldir	Ffeniau iseldir
		Glaswellt y gweunydd a phorfeydd brwyn	Glaswellt y gweunydd a phorfeydd brwyn
		Gwelyau cyrs	Gwelyau cyrs
Corsydd	Corsydd	Gorgors	Gorgors
Afonydd a Nentydd	Afonydd a Nentydd	Afonydd	Afonydd
Dyfroedd llonydd agored a chamlesi	Dyfroedd llonydd agored a chamlesi	Pyllau dŵr	Pyllau dŵr
		Llynnoedd mesotroffig	Llynnoedd mesotroffig
		Dyfroedd llonydd ewtroffig	Dyfroedd llonydd ewtroffig
		Cyrff dŵr naturiol-anwadal sy'n tarddu o ddyfrhaen	Cyrff dŵr naturiol-anwadal sy'n tarddu o ddyfrhaen
Inland rock	Craig fewndirol	Brigiadau craig mewndirol a chynefinoedd marian	Brigiadau craig mewndirol a chynefinoedd marian
		Brithwaith o gynefinoedd agored ar dir a ddatblygwyd yn flaenorol	Brithwaith o gynefinoedd agored ar dir a ddatblygwyd yn flaenorol
Craig uwch-glan y môr	Craig uwch-glan y môr	Clogwyni a llethrau morol	Clogwyni a llethrau morol

Morol	Morol		
Craig glan y môr	Craig glan y môr	Riffiau <i>Sabellaria alveolata</i>	Riffiau <i>Sabellaria alveolata</i>
		Cynefinoedd creigiog aberol	Cynefinoedd creigiog aberol
		Morfa heli arfordirol	Morfa heli
Gwaddodion morlannol	Gwaddodion morlannol	Gwastadeddau llaid rhynglanwol	Gwastadeddau llaid rhynglanwol
		Gwelyau morwellt	Gwelyau morwellt
		Amlygiadau mawn a chlai	Amlygiadau mawn a chlai
		Sianeli sy'n cael eu hysgubo gan y llanw	Sianeli sy'n cael eu hysgubo gan y llanw
Craig isforlannol	Craig isforlannol	Graeanau a thywod is-lanw	Graeanau a thywod is-lanw

Atodiad 2 Deddf Amgylchedd (Cymru) 2016 – Adran 7

Organebau byw o'r pwysigrwydd pennaf at ddiben cynnal a chyfoethogi bioamrywiaeth mewn perthynas â Chymru. Crynhowyd y rhestr hon gan ddefnyddio data o Ganolfan Cofnodion Bioamrywiaeth De-ddwyrain Cymru a'r Gofrestr Planhigion Prin ar gyfer VC35.

Ψ Rhywogaethau Cymru yn unig; † 574 o rywogaethau gwreiddiol; P Presennol; PB Magu wedi'i gadarnhau yn y Presennol; TA Tebygol o fod yn Absennol; H (blwyddyn) Hanesyddol* (blwyddyn cofnodi ddiwethaf) Hanesyddol at ddibenion y rhestr hon, ystyrir i fod cyn 1980.

Mamaliaid (16 o rywogaethau)			Sir Fynwy
<i>Arvicola terrestris</i>	Water vole†	Llygoden bengron y dŵr	PB
<i>Barbastella barbastellus</i>	Barbastelle bat†	Ystlum du	P
<i>Erinaceus europaeus</i>	West European hedgehog	Draenog	PB
<i>Lepus europaeus</i>	Brown hare†	Ysgyfarnog	PB
<i>Lutra lutra</i>	Otter†	Dyfrgi	PB
<i>Martes Martes</i>	Pine marten	Bele'r coed	P
<i>Micromys minutus</i>	Harvest mouse	Llygoden yr ŷd	PB
<i>Muscardinus avellanarius</i>	Dormouse†	Pathew	PB
<i>Mustela putorius</i>	Polecat	Ffwlbart	PB
<i>Myotis bechsteinii</i>	Bechstein's bat†	Ystlum Bechstein	P
<i>Nyctalus noctula</i>	Noctule	Ystlum mawr	PB
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Common Pipistrelle†Ψ	Ystlum lleiaf	PB
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Soprano Pipistrelle†	Ystlum lleiaf meinlais	PB
<i>Plecotus auritus</i>	Brown long-eared bat	Ystlum hirglust	PB
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Greater horseshoe bat†	Ystlum pedol mwyaf	PB
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Lesser horseshoe bat†	Ystlum pedol lleiaf	PB

Adar (44 o rywogaethau)			
<i>Alauda arvensis subsp. arvensis/scotica</i>	Skylark†	Ehedydd	P

<i>Anser albifrons subsp. flavirostris</i>	Greenland greater white-fronted goose	Gŵydd dalcen-wen yr Ynys Las	P
<i>Anthus trivialis</i>	Tree pipit	Corhedydd y coed	P
<i>Botaurus stellaris</i>	Great bittern†	Aderyn y bwn	P
<i>Branta bernicula subsp. bernicula</i>	Dark-bellied brent goose	Gwydd ddu Siberia	P
<i>Caprimulgus europaeus</i>	European nightjar†	Troellwr mawr	PB
<i>Carduelis cabaret</i>	Lesser redpoll	Llinos bengoch fach	PB
<i>Carduelis cannabina subsp. autochthona/cannabina</i>	Common linnet†	Llinos	PB
<i>Charadrius hiaticula</i>	Ringed plover Ψ	Cwtiad torchog	P
<i>Circus cyaneus</i>	Hen harrier†Ψ	Boda tinwyn	P
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Hawfinch	Gylfinbraff	P
<i>Crex crex</i>	Corncrake†	Rhegen yr ŷd	P
<i>Cuculus canorus</i>	Common cuckoo	Cog	P
<i>Cygnus columbianus subsp. Bewickii</i>	Tundra swan = Bewick's swan	Alarch Bewick	P
<i>Dendrocopus minor subsp. Comminutus</i>	Lesser spotted woodpecker	Cnocell fraith leiaf	PB
<i>Emberiza calandra subsp. calandra/clanceyi</i>	Corn bunting†	Bras yr ŷd	H (1973)
<i>Emberiza citrinella</i>	Yellowhammer†	Bras melyn	PB
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Reed bunting†	Bras y cyrs	PB
<i>Falco tinnunculus</i>	KestrelΨ	Cudyll coch	PB
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Pied flycatcherΨ	Gwybedog brith	PB
<i>Lagopus lagopus subsp. scotica</i>	Red grouse	Grugiar goch	PB
<i>Larus argentatus subsp. argentus</i>	Herring gull	Gwylan y penwaig	PB

<i>Larus ridibundus</i>	Black-headed GullΨ	Gwylan benddu	PB
<i>Limosa lapponica</i>	Bar-tailed godwitΨ	Rhostog gynffonfraith	P
<i>Locustella naevia</i>	Common grasshopper warbler	Troellwr bach	PB
<i>Lullula arborea</i>	Woodlark	Ehedydd y coed	PB
<i>Melanitta nigra</i>	Common scoter†	Môr-hwyaden ddu	P
<i>Motacilla flava subsp. flavissima</i>	Yellow wagtail	Siglen felen	PB
<i>Muscicapa striata</i>	Spotted flycatcher†	Gwybedog mannog	PB
<i>Numenius arquata</i>	Eurasian curlew†	Gylfinir	PB
<i>Parus montanus subsp. Kleinschmidtii</i>	Willow tit	Titw'r helyg	PB
<i>Parus palustris subsp. palustris/dresseri</i>	Marsh tit	Titw'r wern	PB
<i>Passer domesticus</i>	House sparrow	Aderyn y to	PB
<i>Passer montanus</i>	Eurasian tree sparrow†	Golfan y mynydd	PB
<i>Perdix perdix</i>	Grey partridge†	Petrisen	PB
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Wood warbler	Telwr y coed	PB
<i>Pluvialis apricaria</i>	Golden plover†Ψ	Cwtiad aur	P
<i>Prunella modularis subsp. Occidentalis</i>	Hedge accentor (Dunnock, Hedge sparrow)	Llwyd y gwrych	PB
<i>Pyrrhula pyrrhula subsp. pileata</i>	Common bullfinch†	Coch y berllan	PB
<i>Streptopelia turtur</i>	European turtle dove†	Turtur	PB
<i>Sturnus vulgaris subsp. vulgaris</i>	Common starling	Drudwen	PB
<i>Turdus philomelos subsp. clarkei</i>	Song thrush†	Bronfraith	PB
<i>Turdus torquatus</i>	Ring ouzel	Mwyalchen y mynydd	PB
<i>Vanellus vanellus</i>	Northern lapwing†	Cornchwiglen	PB

Pysgod (7 rhywogaeth)			
<i>Alosa alosa</i>	Allis shad†	Herlyn	H (1964)
<i>Alosa fallax</i>	Twaite shad†	Gwangen	PB
<i>Anguilla anguilla</i>	European eel	Llysywen	P
<i>Lampetra fluviatilis</i>	River lamprey	Llysywen bendoll yr afon	PB
<i>Petromyzon marinus</i>	Sea lamprey	Llysywen bendoll y môr	P
<i>Salmo salar</i>	Atlantic salmon	Eog	P
<i>Salmo trutta</i>	Brown / Sea trout	Brithyll / Siwin	P

Ymlusgiaid ac Amffibiaid (6 rhywogaeth)			
<i>Anguis fragilis</i>	Slow-worm	Neidr ddefaid	PB
<i>Bufo bufo</i>	Common toad	Llyffant dafadennog	PB
<i>Zootoca vivipara</i>	Common lizard	Madfall	PB
<i>Natrix natrix</i>	Grass snake	Neidr y gwair / neidr y glaswellt	PB
<i>Triturus cristatus</i>	Great crested newt†	Madfall ddwr gribog	PB
<i>Vipera berus</i>	Adder	Gwiber	PB

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (113 o rywogaethau)			
<i>Acronicta psi</i>	Grey dagger	Bidog llwyd	P
<i>Acronicta rumicis</i>	Knot grass	Bidog y tafol	P
<i>Adscita statices</i>	The forester	Coediwr bach	P
<i>Agonopterix atomella</i>	A micro-moth (greenweed flat-body)	Micro-wyfyfyn	P
<i>Agrochola helvola</i>	Flounced chestnut	Castan Grech	P
<i>Agrochola litura</i>	Brown-spot pinion	Castan smotyn brown	P

<i>Agrochola lychnidis</i>	Beaded chestnut	Castan leiniog	P
<i>Allophyes oxyacanthae</i>	Green Brindled crescent	Cilgant brych	P
<i>Amphipoea oculaea</i>	Ear moth	Clustwyfyn llygeidiog	P
<i>Amphipyra tragopoginis</i>	Mouse moth	Ôl-adain lyglwyd	P
<i>Anania funebris</i>	A Pyralid moth	Gwyfyn o deulu'r Pyralidiau	H (1974)
<i>Apamea remissa</i>	Dusky brocade	Brithyn llwydolau	P
<i>Arctia caja</i>	Garden tiger	Teigr yr ardd	P
<i>Argynnis adippe</i>	High brown fritillary†	Britheg frown	P
<i>Asilus crabroniformis</i>	Hornet robber fly†	Pryf llofrudd	P
<i>Asteroscopus sphinx</i>	The sprawler	Cwcwll bwaog	P
<i>Atethmia centrigo</i>	Centre-barred sallow	Melyn yr onnen	P
<i>Austropotamobius pallipes</i>	White-clawed freshwater crayfish†	Cimwch dŵr croyw	P
<i>Bembidion quadripustulatum</i>	A ground beetle	Chwilen ddaear	P
<i>Bembidion testaceum</i>	A ground beetle†	Chwilen ddaear	P
<i>Boloria euphrosyne</i>	Pearl-bordered fritillary†	Britheg berlog	P
<i>Boloria selene</i>	Small pearl-bordered fritillary	Britheg berlog fach	P
<i>Bombus humilis</i>	Brown-banded carder-bee†	Cardwenynen lwydfrown	P
<i>Bombus muscorum</i>	Moss carder-bee	Cardwenynen y mwsogl	P
<i>Bombus ruderarius</i>	Red-shanked carder-bee	Cardwenynen goesgoch	P
<i>Bombus sylvarum</i>	Shrill carder-bee†	Cardwenynen feinlais	P
<i>Brachylomia viminalis</i>	Minor shoulder-knot	Gwargwlwm bach	P
<i>Brachyptera putata</i>	Northern February red†	Coch y mis bach (math o bryf cerrig)	P
<i>Calosoma inquisitor</i>	A ground beetle	Chwilen ddaear	P

<i>Carabus monilis</i>	A ground beetle	Chwilen ddaear	P
<i>Caradrina morpheus</i>	Mottled rustic	Gwladwr brith	P
<i>Celaena haworthii</i>	Haworth's minor	Gwyfyn plu'r gweunydd	P
<i>Celaena leucostigma</i>	The crescent	Clustwyfyn cilgantog	P
<i>Chesias legatella</i>	The streak	Rhesen y banadl	P
<i>Chesias rufata</i>	Broom-tip	Rhesen gam	P
<i>Chiasmia clathrata</i>	Latticed heath	Seffyr delltog	P
<i>Clorismia rustica</i>	A Stiletto-fly†	Pryf pigfain	P
<i>Coenonympha pamphilus</i>	Small heath	Gweirlöyn bach y waun	P
<i>Cossus cossus</i>	Goat moth	Gwyfyn drewllyd	H (1971)
<i>Cupido minimus</i>	Small blue	Glesyn bach	P
<i>Cymatophorima diluta</i>	Oak lutestring	Tant y derw	P
<i>Diarsia rubi</i>	Small square-spot	Smotyn sgwâr bach	P
<i>Diloba caeruleocephala</i>	Figure of eight	Crwbach ffigwr wyth	P
<i>Ecliptopera silaceata</i>	Small phoenix	Ffenics bach	P
<i>Empis limata</i>	A dance fly	Pryf dawnio	P
<i>Ennomos erosaria</i>	September thorn	Carpiog Medi	P
<i>Ennomos fuscantaria</i>	Dusky thorn	Carpiog tywyll	P
<i>Ennomos quercinaria</i>	August thorn	Carpiog Awst	P
<i>Entephria caesiata</i>	Grey mountain carpet	Brychan llwyd y mynydd	P
<i>Epirrhoe galiata</i>	Galium carpet	Brychan y friwydd	P
<i>Eriopygodes imbecilia</i>	The silurianΨ	Gwyfyn Gwent	P
<i>Erynnis tages</i>	Dingy skipper	Y gwibiwr llwyd	P
<i>Eucera longicornis</i>	Long-horned Bee	Gwenynen gorniog	P
<i>Eugnorisma glareosa</i>	Autumnal rustic	Gwladwr yr hydref	P
<i>Eulithis mellinata</i>	The spinach	Brychan cyrens	P

<i>Eurodryas aurinia</i>	Marsh fritillary†	Britheg y gor	P
<i>Euxoa nigricans</i>	Garden dart	Dart y gerddi	P
<i>Formicoxenus nitidulus</i>	Shining guest ant	Morgrugyn gwestai gloyw	P
<i>Graphiphora augur</i>	Double dart	Dart deunod	P
<i>Heliophobus reticulata</i>	Bordered gothic†	Rhwyl ymylog	H (1892)
<i>Hemaris tityus</i>	Narrow-bordered bee hawk-moth†	Gwalchwyfyn gwenynaid ymyl gul	H (1933)
<i>Hemistola chrysoprasaria</i>	Small emerald	Emrallt barf yr hen ŵr	P
<i>Hepialus humuli</i>	Ghost moth	Chwimwyfyn rhithiol	P
<i>Hipparchia semele</i>	Grayling	Gweirlöyn llwyd	P
<i>Hoplodrina blanda</i>	The rustic	Llwyd llyfn	P
<i>Hydraecia micacea</i>	Rosy rustic	Gwladwr gwridog	P
<i>Lasiommata megera</i>	Wall brown	Gweirlöyn y cloddiau	P
<i>Leptidea sinapis</i>	Wood white	Gwyn y coed	P
<i>Limenitis camilla</i>	White admiral	Mantell wen	P
<i>Lipsothrix nervosa</i>	A crane fly†	Pryf teiliwr gieuog	P
<i>Lipsothrix nigristigma (nobilis)</i>	A crane fly	Pryf teiliwr smotyn du	P
<i>Lucanus cervus</i>	Stag beetle†	Chwilen gorniog	P
<i>Lycia hirtaria</i>	Brindled beauty	Rhisglyn brith	P
<i>Macaria wauaria</i>	V moth	Seffyr y ffyrch	P
<i>Malacosoma neustria</i>	The lackey	Gwaswyfyn	P
<i>Melanchra persicariae</i>	Dot moth	Gwyfyn dotiog	P
<i>Melanthia procellata</i>	Pretty chalk carpet	Brychan hardd y calch	P
<i>Meloe proscarabaeus</i>	An oil-beetle	Chwilen olew	P
<i>Meloe rugosus</i>	An oil-beetle	Chwilen olew	P
<i>Meloe violaceus</i>	An oil-beetle	Chwilen olew	P

<i>Meotica anglica</i>	A rove beetle†	Chwilen grwydr	P
<i>Minoa murinata</i>	Drab looper	Dolennwr llwydfelyn	P
<i>Monocephalus castaneipes</i>	A money spider	Corryn lwcus	P
<i>Orthonama vittata</i>	Oblique carpet	Brychan lletraws	P
<i>Orthosia gracilis</i>	Powdered quaker	Crynwr llychlyd	P
<i>Perizoma albulata subsp. albulata</i>	Grass rivulet	Gwregys y gwair	P
<i>Pisidium tenuilineatum</i>	Fine-lined pea mussel†	Misglen rhesi main	P
<i>Potamanthus luteus</i>	A mayfly	Gwybedyn Mai	P
<i>Pseudanodonta complanata</i>	Depressed river mussel†	Misglen yr afon bantiog	P
<i>Pyrgus malvae</i>	Grizzled skipper	Gwibiwr brith	P
<i>Rhabdomastix japonica</i>	A cranefly	Pryf teiliwr	P
<i>Rheumaptera hastata</i>	Argent and sable†	Brychan du a gwyn	P
<i>Rhizedra lutosa</i>	Large wainscot	Gwelltwyfyn mawr	P
<i>Sabra harpagula</i>	Scarce hook tipΨ	Bachadain brin	P
<i>Satyrium w-album</i>	White letter hairstreak	Brithribin wen	PB
<i>Scopula marginepunctata</i>	Mullein wave	Ton arfor	P
<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	Shaded broad-bar	Rhesen lydan dywyll	P
<i>Spilosoma lubricipeda</i>	White ermine	Ermin gwyn	P
<i>Spilosoma luteum</i>	Buff ermine	Ermin llwydfelyn	P
<i>Stilbia anomala</i>	The anomalous	Llwyd gloyw	P
<i>Synanthedon scoliaeformis</i>	Welsh clearwing†Ψ	Cliradain Gymreig	P
<i>Synaptus filiformis</i>	Hairy click beetle†	Chwilen glec flewog	P
<i>Thecla betulae</i>	Brown hairstreak†	Brithribin brown	P
<i>Tholera cespitis</i>	Hedge rustic	Rhwyll y crawcwellt	P
<i>Tholera decimalis</i>	Feathered gothic	Rhwyll bluog	P
<i>Timandra comae</i>	Blood-vein	Gwyfyn gwythïen goch	P

<i>Trichiura crataegi</i>	Pale eggar	Wylun gwelw	P
<i>Tyria jacobaeae</i>	The cinnabar	Teigr y benfelen	P
<i>Watsonalla binaria</i>	Oak Hook-tip	Bachadain y derw	P
<i>Xanthorhoe ferrugata</i>	Dark-barred twin-spot carpet	Brychan deusmotiog tywyll	P
<i>Xestia agathina</i>	Heath rustic	Clai'r rhos	P
<i>Xestia castanea</i>	Neglected rustic	Clai'r waun	P
<i>Xylena exsoleta</i>	Sword-grass†	Cleddwyfyn cyffredin	H (1892)

Planhigion fasgwlaidd (26 o rywogaethau)			
<i>Asplenium trichomanes subsp. pachyrachis</i>	A maidenhair spleenwortΨ	Duegredynen gwallt y forwyn	P
<i>Bupleurum tenuissimum</i>	Slender Hare`s-ear	Paladr trwyddo eiddilddail	P
<i>Campanula patula</i>	Spreading bellflower†	Clychlys ymledol	P
<i>Centaurea cyanus</i>	Cornflower	Glas yr yd	P
<i>Cephalanthera longifolia</i>	Narrow-leaved Helleborine	Caldrist gulddail	LA
<i>Clinopodium acinos</i>	Basil thyme	Brenhinllys y maes	P
<i>Dianthus armeria</i>	Deptford pink†	Penigan y porfeydd	P
<i>Fumaria purpurea</i>	Purple ramping-fumitory†	Mwg y ddaear glasgoch	P
<i>Galeopsis angustifolia</i>	Red hemp-nettle†	Y Benboeth gulddail	LA
<i>Hypopitys monotropa</i>	Yellow bird`s-nest	Cytwf	P
<i>Hypopitys monotropa subsp hypophegea</i>	A bird`s-nest	Cytwf	P
<i>Hypopitys monotropa subsp monotropa</i>	A bird`s-nest	Cytwf	P
<i>Lycopodium clavatum</i>	Stag`s-horn clubmossΨ	Cnwp-fwsogl corn carw	P
<i>Melittis melissophyllum</i>	Bastard balm	Gwenynog	H (1977)

<i>Mentha pulegium</i>	Pennyroyal†	Brymllys	LA
<i>Oenanthe fistulosa</i>	Tubular water-dropwort	Cegiden bibellaidd	P
<i>Ophrys insectifera</i>	Fly orchid	Tegeirian y clêr	H (1979)
<i>Platanthera bifolia</i>	Lesser butterfly-orchid	Tegeirian llydanwyrdd bach	P
<i>Ranunculus arvensis</i>	Corn buttercup	Blodyn-ymenyn yr yd	LA
<i>Scleranthus annuus</i>	Annual knawel	Dinodd unflwydd	LA
<i>Sorbus eminens</i>	A whitebeam	Cerddinen Mynwy	P
<i>Sorbus leptophylla</i>	A whitebeam	Cerddinen Gymreig	P
<i>Trollius europaeus</i>	Globe-flowerΨ	Cronnell	P

Cennau (gwybodaeth i ddilyn)

Mwsoglau a Llysiau'r Afu (3 rhywogaeth)			
<i>Anomodon longifolius</i>	Long-leaved tail-moss†	Cynffon-fwsogl hirddail	P
<i>Weissia multicapsularis</i>	Many-fruited Beardless-moss†		P
<i>Weissia squarrosa</i>	Spreading-leaved beardless-moss	Mwsogl minfoel dail atblyg	P

Ffyngau (4 rhywogaeth)			
<i>Clavaria zollingeri</i>	A fairy club/violet coral†Ψ	Ffwng cwrel dulas	P
<i>Entoloma bloxamii</i>	Tagell binc fawr las	Tagell binc fawr las	P
<i>Microglossum olivaceum</i>	Olewydden tafod y ddaear †	Olewydden tafod y ddaear	P
<i>Piptoporus quercinus</i>	Ysgwydd y dderwen	Ysgwydd y dderwen	P

Morol (3 rhywogaeth)			
<i>Gadus morhua</i>	Cod†	Penfras	P
<i>Phocoena phocoena</i>	Llamhidydd yr harbwr †	Llamhidydd yr harbwr	P
<i>Tursiops truncatus</i>	Dolffin trwynbwl †	Dolffin trwynbwl	P

Atodiad 3 : Crynodeb o gasgliadau cyfweiliadau mewnol

Pwy	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn uniongyrchol	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn anuniongyrchol	Gweithgareddau'n cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth	Cyfleoedd ar gyfer newid	Problemau
Rheoli Datblygu Cynllunio	Adeiladau a thiroedd a arolygir yn aml am bresenoldeb bywyd gwyllt	Darparu hyfforddiant a datblygu rhestr wirio gan Gyngor Sir Mynwy. Ecolegydd wedi symleiddio'r broses gais, ei chyflymu, galluogi swyddogion DC i wneud penderfyniadau eu hunain ynghylch yr effaith debygol ar fioamrywiaeth . Mae'n atal ymgeiswyr rhag cael argraff negyddol o warchod rhywogaethau drwy'r broses gynllunio	Rhoddi caniatâd ar gyfer datblygu		
	Mae'r Strategaeth Seilwaith Gwyrdd yn cynnwys creu cynefinoedd mewn datblygiadau mwy. Gwelir hyn fel polisi blaenllaw ar gyfer ar gyfer CSF, ac un cadarnhaol iawn			Monitro gweithredu'r Strategaeth Seilwaith Gwyrdd dros amser, a dilyn i fyny wedi'r datblygu. A ddarparwyd Seilwaith Gwyrdd? A yw'n cael ei reoli'n briodol? Pa gamau gellir eu cymryd os nad ydyw?	Gall yr Arolygwr Cynllunio/Llywodraeth Cymru wrthod penderfyniadau CSF ar gynllunio os yw'r ymgeisydd yn apelio'n llwyddiannus. Gall hyn arwain at bolisiau a gynhwyswyd yn anghyson

		Bydd y broses rheoli datblygu yn hollol ddi-bapur o 1/1/2017			
				Ymwybyddiaeth o'r darlun mwy o fioamrywiaeth - e.e. "Cyflwr Natur"; paham rydym yn gwarchod rhai rhywogaethau, paham eu bod yn fregus, sut mae'n gwaith yn effeithio arnynt?	
Cynllunio, Rheoliadau Adeiladu	Taro ar yr angen i warchod rhai Rhywogaethau a Warchodir a darparu cyngor ar hyn.	Sicrhau y caiff adeiladau eu codi i'r safon gywir e.e. effeithlonrwydd ynni. Cyfeirio cleientiaid at gyngor lle bo angen – e.e. coed, ystlumod ayyb.	Effaith gronnol ar ddatblygiadau.	Parhau a datblygu perthynas waith glos gydag ecolegwyr Gwell monitro ar ôl y datblygu, e.e. darnau o frics yn Neuadd y Sir. Byddai'n fuddiol datblygu gwell perthynas waith gyda Chyfoeth Naturiol Cymru e.e. effaith gronnol carthffosiaeth domestig ar ansawdd dŵr yr Afon Wysg. Nid ydynt o angenrheidrwydd yn ymwybodol o ardaloedd fel hyn.	
Cynllunio, Blaengynllun	Adnabod safleoedd, a lle i osgoi, ar gyfer tai yn y dyfodol a	Adnabod safleoedd, a lle i osgoi, ar gyfer tai yn y dyfodol a	Adnabod safleoedd, a lle i osgoi, ar gyfer tai yn y dyfodol a	Gallai'r Ardoll Seilwaith Cymunedol ddarparu mwy o gyfleoedd ar gyfer	

	datblygiadau eraill, ynghyd â pholisïau ar gyfer Seilwaith Gwyrdd .	datblygiadau eraill, ynghyd â pholisïau ar gyfer Seilwaith Gwyrdd . Cyflawnir asesiadau safle ar gyfer pob un o'r safleoedd ymgeisiol, gan gynnwys arolygon bioamrywiaeth.	datblygiadau eraill, ynghyd â pholisïau ar gyfer Seilwaith Gwyrdd	gwelliannau bioamrywiaeth oddi ar y safle. Darperir adroddiad monitro blynyddol i Lywodraeth Cymru, sy'n cynnwys monitro'r effaith ar fioamrywiaeth, ond mae data ar fioamrywiaeth yn anodd i ddod o hyd iddynt. Byddai'r wybodaeth a gasglwyd fel rhan o ddatblygu'r Cynllun Gweithredu Amgylcheddol yn ddefnyddiol ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol, wrth adnabod risgiau a chyfleoedd.	
Pwy	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn uniongyrchol	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn anuniongyrchol	Gweithgareddau'n cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth	Cyfleoedd ar gyfer newid	Problemau
Cynaliadwyedd		Papur ailgylchu CSF, Masnach Deg, polisi caffael cynaliadwy, cynhyrchu gwastraff ac ailgylchu o fewn CSF		Trafodaethau gyda'r Asiantaeth Amgylchedd/Cyfoeth Naturiol Cymru neu awdurdodau lleol eraill i ddilyn arfer dda ar gaffael a rheoli gwastraff. Gallai	Mae'n anodd gorfodi caffael cynaliadwy, ac eithrio ar gyfer eitemau uchel eu gwerth, ond y gost isaf yw'r maen prawf pwysicaf. Dim monitro gwastraff ac

				Alison Howard gael rhyw wybodaeth o beth amser yn ôl ynghylch gwastraff ac ailgylchu oddi wrth Gyngor Sir Fynwy	ailgylchu.
		Lleihau allyriadau CO2 drwy ddefnyddio llai o ynni. Mae monitro eisoes yn cael ei wneud gan Ian Hoccom. Monitrir milltiroedd cerbydau staff fel rhan o Sir Fynwy i'r Dyfodol (mae gan Craig O'Connor ffigurau). Mae CSF yn cyflwyno cerbydau wedi'u pweru gan hydrogen a gorsaf betrol fel arbrawf. Roedd Cynllun Teithio Gwyrdd yn ofyniad adeiladu Neuadd y Sir, ond ni chafodd ei weithredu gan y teimlir y caiff prosiectau eraill mewn man arall fwy o effaith.	Mae allyriadau CO2 yn cyfrannu at newid hinsawdd ac felly maent yn cael effaith uniongyrchol ar fioamrywiaeth.		Mae adnoddau staff yn broblem os nad yw mentrau'n arwain at arbedion mewn costau.
Pwy	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn uniongyrchol	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn anuniongyrchol	Gweithgareddau'n cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth	Cyfleoedd ar gyfer newid	Problemau/Bygythiadau
Licensing	Gweithgareddau trwyddedu sy'n atal		Mae gweithgareddau a	Y brif ystyriaeth yw amddiffyn iechyd a lles	

	niwed i fioamrywiaeth – sbwriel, mygdarthau, sŵn, storio gwenwynau a llygryddion.		allai beri niwed i fioamrywiaeth yn cael eu trwyddedu.	dynol. Mae gan y Grŵp Ymgynghorol ar Ddiogelwch Digwyddiadau wybodaeth annigonol i ddeall y niwed posib y gellid ei wneud i fioamrywiaeth.	
Estates - County Farms	Perchenogaeth 31 o ddeiliadaethau fferm a thir. CSF sy'n rheoli'r seilwaith- e.e. draeniad ac adeiladau, ond gadewir i ffermwyr reoli'u busnesau eu hunain. 2800 o erwau i gyd, yn bennaf yn dir amaethyddol gradd 2 a 3 (ansawdd dda i gymedrol). Prydleswyd Tir Ymddiriedolaeth yr Eglwys yn ddiweddar i Grŵp GWT a Mon Meadows i'w reoli am ei werth cadwraethol (Dôl Wlyb, Trellech), a gallai hyn fod yn gadarnhaol mewn cychwyn deialog.		Digwyddiadau llygru cyrsiau dŵr.	Gwell dealltwriaeth o'r adnoddau ecolegol, a gweithredu gwasanaethau ecolegol a gynrychiolir ar y ffermydd. Darparu gwybodaeth i ffermwyr sy'n denantiaid am amaethyddiaeth sy'n gyfeillgar i fywyd gwyllt a mynediad i gyllid. Cyfle ar gyfer prosiectau graddfa tirwedd mewn rhai llefydd e.e. ardal Cil-y-coed, Leechpool, Caerwent. Mae ffermydd y sir wedi gweithio gyda'r Gwasanaeth Datblygu a Chynghori Amaethyddol i ddarparu cyngor a gwybodaeth ynghylch	Mae'r rhan fwyaf o denantiaethau dros oes y tenant, felly nid yw swyddogaeth ffermydd y Sir o ddarparu ffordd i mewn i amaethyddiaeth i bobl ifanc yn cael ei chyflawni. Mae gan unedau Ffermydd y Sir agwedd oddefol tuag at reoli'r ffermydd. Nid oes polisïau i sicrhau bod arferion amaethyddol yn gyfeillgar i fywyd gwyllt. Diffyg gwybodaeth yn nhîm ffermydd y Sir o ddeddfwriaeth bywyd gwyllt a chadwraeth ac o adnoddau ecolegol y mae'r ffermydd yn eu cynrychioli.

				amrywiol agweddau o reoli tir. Y gallu i gysylltu cynefinoedd a ddarniwyd, neu atal darnio'r amgylchedd.	Pryderon y bydd diddordeb mewn bioamrywiaeth yn atal rhai defnyddiau o dir ac yn dirwasgu gwerth tir. Gwrthdaro rhwng banc tir ar gyfer datblygu a buddiannau bioamrywiaeth.
Pwy	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn uniongyrchol	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn anuniongyrchol	Gweithgareddau'n cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth	Cyfleoedd ar gyfer newid	Problemau/Bygythiadau
Ystadau - Ynni	Plannu coed mewn cloddiau a pherllannau mewn cysylltiad â datblygiad fferm PV.	Rheoli contractau cyfleustodau a monitro'r defnydd o ynni a dŵr drwy ystâd CSF yn gyfan gwbl. Rydym yn adrodd ar allyriadau carbon fel Dangosydd Perfformiad. Rheoli gosod cyfleustod fferm PV ar ystâd Fferm y Sir yng Nghrug.		Prynir tanwydd coed ar gyfer ystâd y Cyngor gam gonsortiw, ond gellid yn y dyfodol ei gysylltu â rheoli coetir yn lleol a chynhyrchu asglodion/pelenni yn fwy lleol. Cyfleoedd gyda'r fferm solar PV i ymchwilio i'r gallu i leihau'r defnydd pellach o ynni - e.e. cynhyrchu tanwydd hydrogen, storio batri ayyb. Bydd gan y fferm solar PV	

				gronfa budd cymunedol y gall y gymuned leol gynnig amdani. Heb wybod ar hyn o bryd fel caiff ei gweinyddu.	
Pwy	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn uniongyrchol	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn anuniongyrchol	Gweithgareddau'n cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth	Cyfleoedd ar gyfer newid	Problemau/Bygythiadau
Cynnal Tiroedd Nigel Leaworthy	Cynnal mannau agored, mynwentydd, ymylon ffordd, plannu blodau'n flynyddol, torri cloddiau ayyb. Mae plannu gwelyau wedi newid o ganlyniad i'r Polisi Peillio, gyda phlanhigion unflwydd nawr yn cael eu hau. Lleihau'r nifer o doriadau porfa ar ymylon ffordd a rhai mannau agored. Cyflwyno'r gribell felen i leihau bywiogrwydd glaswelltau ac felly'r nifer o doriadau. Lleihau'r defnydd o'r chwynladdwr	Gweithio'n gydweithredol gydag arbenigwyr botaneg Sir Fynwy Gwenyn Gyfeillgar a Grŵp Dolydd Sir Fynwy. Bydd llai o doriadau'n lleihau allyriadau CO2	Cynnal mannau agored, mynwentydd, ymylon ffordd, plannu blodau'n flynyddol, torri cloddiau ayyb.	Monitro effaith y newidiadau a wnaed i drefniadau torri a phlannu o ganlyniad i'r Polisi Peillio. Pa mor fuddiol ydyw? Cyflwyno peiriannau casglu glaswellt a dod o hyd i ddefnydd economaidd ar gyfer toriadau glaswellt e.e. compostio/biodreulio Rheoli ardaloedd ar gyfer camau eraill o fywydau peillwyr- e.e. gaeafgwsg, nythu ayyb.: angen addysg/ymwybyddiaeth. Cais am hyfforddiant ar y modd mae ecosystemau'n gweithio.	Canfyddiad o 'flerwch' gyda lleihau toriadau glaswellt a thorri cloddiau, ymhlith y cyhoedd yn gyffredinol ynghyd ag Aelodau. Gall hyn arwain at wasanaeth adweithiol, yn hytrach na gweithgarwch wedi'i gynllunio, y ddau yn llai effeithiol ac yn llai bioamrywiaeth gyfeillgar.

	glyphosate a phlaladdwyr		Y defnydd o chwynladdwr glyphosate a phlaladdwyr		
Pwy	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn uniongyrchol	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn anuniongyrchol	Gweithgareddau'n cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth	Cyfleoedd ar gyfer newid	Problemau/Bygythiadau
Tîm Cynllun Datblygu Gwledig	Mae'r CDG yn darparu grantiau i grwpiau a sefydliadau sy'n rhedeg prosiectau yn Sir Fynwy, a chaiff rhai ohonynt effaith ar fioamrywiaeth. Prosiect amlweddog Trawsnewid Sir Fynwy sy'n cynnwys plannu coed, atal llifogydd ac ynni adnewyddadwy. Prosiect Rheoli Ceirw Ymddiriedolaeth Bywyd Gwylt Gwent.	Mae cefnogi bioamrywiaeth yn un o'r meini prawf ar gyfer ceisiadau grant. Prosiect amlweddog Trawsnewid Sir Fynwy sy'n cynnwys plannu coed, atal llifogydd ac ynni adnewyddadwy. Mae Grŵp Gweithredu Lleol yn cymeradwyo grantiau, ac mae'n cynnwys cynrychiolwyr grwpiau ag arbenigedd mewn bioamrywiaeth. Maent yn awgrymu gwelliannau i geisiadau os yw'n briodol.		Byddai'r tîm CDG yn hoffi gwybod mwy am rywogaethau a chynefinoedd o bwysigrwydd lleol a'r hyn y gellid ei wneud i'w gwarchod. Byddent hefyd yn hoffi gwybod mwy am 'SINC's' a deall y potensial i'r CDG gysylltu safleoedd/rhywogaethau. Dim gwerthusiad amgylcheddol o gynlluniau a gyllidwyd. Mae gwerthusiad yn hollol ariannol – Llywodraeth Cymru sy'n gosod y paramedrau.	

Pwy	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn uniongyrchol	Gweithgareddau'n cefnogi bioamrywiaeth yn anuniongyrchol	Gweithgareddau'n cael effaith negyddol ar fioamrywiaeth	Cyfleoedd ar gyfer newid	Problemau/Bygythiadau
Atyniadau, Rheoli Safleoedd	Rheoli Castell Cil-y-coed a'r parc gwledig a'r Hen Orsaf, Tyndyrn, Neuadd y Sir Trefynwy.. Cynllun Rheoli yn barod ar gyfer Castell Cil-y-coed a'r Parc Gwledig		Digwyddiadau mawr yng Nghastell Cil-y-coed a'r Parc Gwledig	Mae angen mewnbwn a chynghor gan ecolegwyr gam fod rheolwyr safleoedd heb y sgiliau a'r wybodaeth. Cwblhawyd arolwg cynefinoedd Cam 1 gan GWT, a chyrrhaeddodd y digwyddiad biogyrch record ar gyfer y diwrnod hwnnw.	Gwrthdaro rhwng yr angen i wneud incwm drwy gyfrwng digwyddiadau a bioamrywiaeth. Cesglir gwastraff mewn sgipiau ac ni chaiff ei ailgylchu mewn digwyddiadau.

Atodiad 4: Crynodeb o bwyntiau cysylltiadau allanol

Bygythiadau:

- Pwysau datblygu cynyddrannol mewn rhan o Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Sir Fynwy, sy'n cynnwys trefoli'r cefn gwlad, torri ymylon ffordd, tacluso'n gyffredinol
- Cynaliadwyedd amgylcheddol arferion amaethyddol wedi'i grybwyll gan sawl ymatebydd, yn enwedig y rheiiy mewn cadwraeth . Lleihau gwaddodi nitrogen, lleihau erydu a chywasgu pridd yn flaenoriaethau brys, ynghyd â newid arfer amaethyddol gan gynnwys graddfeydd stocio, gwenwyn llygod a maes.
- Diffyg cydgysylltiad rhwng Glastir/ Cyswllt Ffermio a sefydliadau cadwraeth sy'n arwain at golli cynefinoedd a difrod amgylcheddol.
- Dirywiad yn ansawdd y pridd sy'n effeithio ar bwysau'r cnwd amaethyddol, bioamrywiaeth, ansawdd y dŵr a dal a storio carbon.
- Unedau dofednod newydd yn Sir Fynwy, os lleolir hwy'n aneffeithiol, gallant fod yn niweidiol yn amgylcheddol ac effeithio ar ansawdd y dŵr.
- Pwysau tynnu dŵr ar lifiadau afonydd wedi'u cyfuno â sychder neu amodau llif isel.
- Polisi amaethyddol wedi-Brexit (yn fygythiad ac yn gyfle i wella)
- Llygredd amaethyddol
- Diffyg olyniaeth mewn teuluoedd ffermio ar y Gwastadeddau, yn arwain at golli gwybodaeth a thraddodiad.
- Hyfywedd economaidd amaethyddol (ar Wastadeddau Gwent)
- Llifogydd o ganlyniad i ddiffyg gwybodaeth o reen a rheoli dŵr ar y gwastadeddau.
- Bydd ffordd liniaru'r M4, tai, diwydiant, cynlluniau ynni llanwol a solar a thrydaneiddio'r reilffordd i gyd yn cael effaith ar fioamrywiaeth ar y Gwastadeddau.
- Newid hinsawdd a chodi lefel y môr ar y Gwastadeddau.
- Ardal eang rhwng Rhaglan a Dyffryn Afon Wysg gydag ychydig o safleoedd a warchodir ac amaethyddiaeth ddwys.
- Hygyrchedd hawliau tramwy cyhoeddus. Rhwydwaith dwys, ond gwybodaeth wael ynghylch ansawdd ac a yw'n bosib ei ddefnyddio ai peidio. Nid yw'r adnoddau'n bodoli i ganiatáu monitro ansawdd mynediad mewn ffordd sy'n gynrychioladol o gymunedau Sir Fynwy.

- Mae safleoedd a warchodir yn aml yn rhy fach ac weithiau wedi'u darnio gyda chysylltedd gwael o gymharu ag ardaloedd cyfagos megis y Cymoedd, nad oes ganddynt ddwysedd mor uchel o safleoedd a warchodir ond mae'r safleoedd wedi'u cysylltu'n dda.
- Ansawdd dŵr yn Afonydd Gavenny, Troddi, Nedern ac Olway (a dalgylch yr Angidy - siltio)
- Ansawdd dŵr yn adran Sir Fynwy o'r Afon Wysg o ganlyniad i lygredd amaethyddol a domestig.
- Ymgynghorir â Chyfoeth Naturiol Cymru ynghylch cynlluniau Glastir, ond erbyn yr amser yr ymgynghorir â hwy mae'n rhy hwyr i wneud unrhyw newidiadau.
- Mae problemau cydymffurfio ynghylch Cyfarwyddyd Fframwaith Dŵr ar rai deiliadaethau fferm ym mherchenogaeth y Cyngor Si, lle mae seilwaith mewn cyflwr gwael iawn. Heb welliant bydd yn ofynnol cymryd camau cyfreithiol yn erbyn CSF.
- Ni chymerwyd cyfleoedd i ddefnyddio datblygiadau i greu seilwaith gwyrdd o ansawdd dda a chysylltu safleoedd bywyd gwyllt gyda'i gilydd.
- Amaethyddiaeth a datblygu yn y cefn gwlad, bygythiad i gynefinoedd glannau'r afon. Mae'n effaith gynyddraddol, nid datblygiad neu ddigwyddiad unigol.
- Safle Bywyd Gwyllt Lleol/SINC newid mewn perchenogaeth i berchennog newydd â llai o gydymdeimlad, yn enwedig ar safleoedd bychain bychain o werth uchel.
- Bydd newid hinsawdd, a newidiadau mewn patrymau tywydd yn cael effaith ar strwythurau'r gamlas e.e. mae pontydd, cronfeydd dŵr yn fregus i dywydd gwlypach a sychach
- Caiff Rhywogaethau Anfrodorol Goresgynnol effaith fawr ar gynefinoedd.
- Dylid osgoi datblygu ar y gorlifdiroedd ac ni ddylid caniatáu datblygu yn yr ardaloedd hyn.
- Cyfoethogi ymylon ffordd sy'n gyfoethog yn fotanegol gan nitrogen o ganlyniad i lygredd o dir ffermio cyfagos.
- Canfyddiad y cyhoedd o reoli safleoedd, ymylon ffordd ac ardaloedd cyhoeddus ar gyfer bioamrywiaeth.
- Mae rheoliadau tir heb ei aredig wedi'u dylunio i warchod cynefinoedd naturiol a lled-naturiol rhag newid annymunol (e.e. aredig, draeniad, gwrteithio) drwy sicrhau y cyflawnir asesiad o effaith amgylcheddol i asesu'r effaith ar fioamrywiaeth, ond mae mannau gwan, ac mae'r gosb am anwybyddu'r rheoliadau yn llawer llai na'r manteision posib i dirfeddiannwr (mwyafswm cosb o £5000).
- Ansawdd wael pyllau dŵr sy'n goroesi, cysgodi, llygredd o dir ffermio cyfagos, rhywogaethau goresgynnol, diffyg rheoli, ewtroffigedd nitrogen.

- Diffyg gwirfoddolwyr galluog – llawer o fonitro'n digwydd (anifeiliaid di-asgwrn-cefn, planhigion ac adar), ond nid oes digon o bobl â'r sgiliau.
- Grwpiau cymunedol (e.e. MMG) â digon o gyllid i ddisodli peiriannau neu brynu peiriannau newydd.

Mecanweithiau cyflenwi posib/partneriaethau ar gyfer blaenoriaethau/prosiectau'r Ddeddf Amgylchedd; enghreifftiau o ardaloedd eraill:

- Cyswllt Bywyd Gwyllt Swydd Henffordd <https://herefordshirewildlifelink.wordpress.com/>
- Mae angen i'r fecanwaith gyflenwi adlewyrchu'r broblem yr eir i'r afael â hi yn hytrach na phenderfynu ar yr ardal fel blaenoriaeth gyntaf, felly gallai amrywio yn dibynnu ar y broblem.
- Y mwyaf lleol bydd gwell pryniant oddi wrth bartneriaid.
- Angen lleoli yn Sir Fynwy, ond byddai'n fuddiol cael cynrychiolydd(wyr) o'r byd busnes sy'n dibynnu ar yr amgylchedd leol - ffermio, coedwigaeth, hamdden neu dwristiaeth, cynhyrchu bwyd.
- Angen bod ar raddfa dalgylch i gael effaith. Nid oes unrhyw dir nad yw glaw yn syrthio arno ac yn rhedeg oddi arno i mewn i gwrs dŵr.
- Seiliedig yn Sir Fynwy yn hytrach nag yn seiliedig yng Ngwent.
- Byddai'n ddefnyddiol iawn i gael mwy o gyfleoedd i rwydweithio gyda grwpiau recorder VC - ar hyn o bryd 1 cyfarfod y flwyddyn wedi'i drefnu SEWBREC
- Partneriaeth Bioamrywiaeth Leol ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, yn cael ei llywio gan y Cynllun Adfer Natur.
- Dylai Partneriaeth Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol fod yn rhwydwaith ar gyfer rhannu gwybodaeth i atal dyblygu ymdrech a hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth. Gall esblygu i beth bynnag sydd ei angen.
- Posiblwydd cyfarfod rhwydwaith/rhanddeiliaid i ddathlu'r gwaith sydd ar y gweill ar hyn o bryd yn Sir Fynwy.
- Mae gwaith BSBI yn Vice County, nid ar lefel weinyddol sirol

Materion eraill:

- Byddai WUF yn hoffi cael mynediad i fapiau o SINC's Sir Fynwy. Nid yw staff Glastir hefyd yn gwybod am leoliadau SINC, mae'u system fapio'n dangos safleoedd statudol dynodedig yn unig. Byddai Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog yn hoffi rhannu gwybodaeth am SINC's mewn Parc Cenedlaethol i ddwblwrio bod ganddynt yr un wybodaeth â ni.
- Mae'n rhaid mai'r blaenoriaethau yw cynnal y capasiti presennol, gallu gweithio gyda thirfeddianwyr, sicrhau bod negeseuon syml ar gael megis peidio â thorri cloddiau tra maent yn dwyn ffrwyth ac yn darparu ffynhonnell fwyd i fywyd gwyllt.
- Angen monitro i fod yn ymwybodol o unrhyw newidiadau.
- Mae addysg yn bwysig fel bod pobl yn ymwybodol o effaith eu gweithredoedd, a phaham fod ffurfiau penodol o reoli'n cael eu cymryd, nad ydynt efallai'n edrych yn daclus ond maent o fudd i fywyd gwyllt.
- Hyfforddiant i wirfoddolwyr i barhau i reoli safleoedd pan fydd cyllid wedi darhod (e.e. mynwentydd).
- Byddai Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd yn hoffi rhannu gwybodaeth ar y cyd i ddatblygu dangosyddion.
- Diffyg capasiti (cofnodwyr botanegol, er yn gymwys efallai i grwpiau cofnodi arbenigol eraill) ac argaeledd amser
- Mae ehangu safleoedd bywyd gwyllt da a chreu cysylltedd yn bwysig
- Dylid gwella/cynnal seilwaith Ffermydd y Sir er mwyn atal goferu a digwyddiadau o lygredd.

Cyfleoedd:

- Ffermydd y Sir – amodau ar gyfer cytundebau tenantiaid, a dewis tenantiaid yn seiliedig ar arfer amgylcheddol dda. Gallent fod yn enghreifftiau neu fodelau o arfer dda.
- Diddymu'n raddol defnydd CSF o glyphosate ac osgoi sgeintio ymylon ffordd
- Cyflwyno peiriannau torri a chasglu glaswellt (CSF)

Atodiad 5: Prosiectau Partneriaeth Aml-fudd

Manylion y Prosiect	Partneriaid	Budd cymdeithasol	Budd economaidd	Budd amgylcheddol
Coetiroedd ACA (yn rhedeg tan fis Rhagfyr 2017, yn cael ei gyllido gan Gyfoeth Naturiol Cymru, tirfeddianwyr preifat, Arweinydd, SDF, gwaith gwirfoddolwyr)	GWT (arweinydd) CNC, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Dyffryn Gwy, Coed Cadw, Menter Ceirw	Gwelliannau mynediad yn Piercefield, gwelliannau i'r olygfan, dehongliad gwell o'r dirwedd, ymgysylltu â gwirfoddolwyr	Twristiaeth, cymdeithas cynhyrchu cig carw yn gysylltiedig â rheoli'r dirwedd.	Rheoli ceirw, rheoli INNS, bondocio
Prosiect cig carw (prosiect yn cael ei ddatblygu, ceisiadau cyllido i'r Arweinydd, SDF)	Menter Ceirw, AHNE Dyffryn Gwy, CNC, Coed Cadw, GWT	Cysylltu cynhyrchu bwyd â'r dirwedd a warchodir a'r angen am reolaeth	Chwilota yn y marchnadoedd lleol am gig carw a sgiliau mewn cigyddiaeth, marchnata, storio, cadwyn fwyd	Rheoli ceirw mewn coetiroedd
Partneriaeth Dalgylch Gwy , rheoli maethynnau	CNC, AHNEDG, tirfeddianwyr, CSF, Sefydliad Gwy a Wysg, Cymdeithas Afonydd Monnow	Ansawdd dŵr yfed, gwell dealltwriaeth o'r problemau ar sail dalgylch	Gwelliannau i arferion amaethyddol, gwarchod pridd	Ansawdd dŵr
Rheoli INNS a llygredd amaethyddol ar y Monnow	Cymdeithas Afonydd Monnow, CNC, Sefydliad Gwy a Wysg	Sgiliau lleol, dealltwriaeth leol o'r problemau	Pysgota, amaethyddiaeth	Rheoli INNS (minc a Jac y neidr), manteision bioamrywiaeth. Mae INNS yn lleihau bioamrywiaeth
Prosiect Gavenny	Sefydliad Gwy a Wysg, ffermwyr a thirfeddianwyr, Cymdeithas Ddinesig Y Fenni	Mwy o ddealltwriaeth ac ymwybyddiaeth o bwysigrwydd yr afon a sut i'w gwarchod.	Cymorth i ffermwyr, pysgota	Gwelliannau mewn ansawdd dŵr, maethynnau, ffosffad, gwaddod, mân broblem gyda phlalladdwyr,

				cadwraeth pridd
Lefelau Byw , hanes, bioamrywiaeth, amaethyddiaeth, twristiaeth, prosiect 5 mlynedd gyda 15 arweinydd prosiect	RSPB, GWT, CSF, Cyngor Datblygwyr Cenedlaethol, Archifau Gwent, Cyngor Dinas Caerdydd, CNC a 5 partner cyflenwi e.e. Cadwraeth Cacwn	Gwerthfawrogiad o etifeddiaeth a rennir, hyfforddiant a sgiliau, meithrin gallu, ymgysylltu â'r gymuned, cyfleoedd i wirfoddolwyr, cynllun llysgenhadon twristiaeth	Twristiaeth, rheoli cyrchfan, hyfywedd amaethyddol, cymorth i fusnesau bach, taliadau peilot ar gyfer gwasanaethau ecosystem . Cynllun grant i ffermwyr gan GWT.	Manteision bioamrywiaeth o reoli ffosydd, cynnal perllannau, arolygu, codi ffensys, tocio, creu a rheoli cynefinoedd, rheoli gadael sbwriel yn anghyfreithlon, rheoli INNS
Prosiect Troddi	GWT, CNC, Coed Cadw	Rheoli llifogydd naturiol	Pysgota, cymorth i ffermwyr	Creu a rheoli cynefinoedd. Plannu coed
Prosiect Olway	GWT, CNC		Pysgota, cymorth i ffermwyr	Creu a rheoli cynefinoedd. Plannu coed
Prosiect Dyffryn Llanthony	GWT, CNC, Coed Cadw	Rheoli llifogydd naturiol	Pysgota, cymorth i ffermwyr	Creu a rheoli cynefinoedd. Plannu coed
Prosiect Asedau Naturiol	GWT, CSF, CNC		Cymorth i ffermwyr a thirfeddianwyr	Rheoli a chynnal cynefinoedd
Ailgyflwyno llygoden y dŵr	GWT, CNC	Cyfleoedd i ymgysylltu â gwirfoddolwyr	Twristiaeth	Bioamrywiaeth, rheoli naturiol
Gwneud golosg yng Nghoedwig Croes Robert Wood	GWT Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Ymgysylltu â gwirfoddolwyr, sgiliau traddodiadol	Cyfle economaidd yn deillio o reoli cynefinoedd	Bioamrywiaeth
Glastir Uwch	Cyswllt Ffermio, ffermwyr			Rheoli cynefinoedd, codi ffensys, plannu coed, rheoli maethynnau
Prospectws Bywyd	Ymddiriedolaeth	Codi ymwybyddiaeth	Twristiaeth	Dynodi cyfleoedd ar

Gwylt ar gyfer holl ddyfrffyrdd Cymru, yn seiliedig ar y model Wildcru, gyda gwybodaeth benodol am bob camlas yng Nghymru. Mae'n dynodi asedau a chyfleoedd ar gyfer gwelliannau i fioamrywiaeth	Camlesi ac Afonydd			gyfer gwelliannau. Atal difrod i asedau bioamrywiaeth
Strategaeth Ddatblygu Glanfa Goytre	Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd CNC, CSF	Gwell mynediad i'r gamlas, mproved accessibility to the canal, Teithio Llesol	Twristiaeth	Cyfleoedd i godi ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth
Rhwydwaith Mapio Ecolegol , a Gwasanaethau Mapio Ecosystemau yn ardal Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog	Mae BBNP, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Coed Cadw, CSF, CNC, Systemau Busnes a Gwybodaeth ac eraill yn datblygu cynnig SMS i'w gyflwyno yn 2017	Cyfleoedd i wirfoddolwyr mewn prosiectau ymarferol yn arwain o'r ymarfer mapio, codi ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth, cyfeirio ymdrech gwirfoddolwyr i ardaloedd sydd ag ond ychydig o gofnodion bywyd gwylt	Twristiaeth, grantiau amaethyddol, hyfforddeiaethau/prentisiaethau, Llysgenhadon Parciau Cenedlaethol	Cyfraniadau uniongyrchol i ecosystemau gwydn, gwella cofnodi
Prosiect y Goedwig Hir (ceisio am gyllid i ehangu i Sir Fynwy)	KWT yn arwain, yn cael ei gefnogi gan bartneriaid gan gynnwys CSF, AHNEDG, Coed Cadw, GWT ac eraill	Plannu coed gan wirfoddolwyr, addysg ac ymwybyddiaeth o bwysigrwydd cloddiau a choed		Gwell bioamrywiaeth, cysylltiadau ecolegol, gwelliannau i'r dirwedd

Prosiect Dôl Wlyb, Trellech	Grŵp Dolydd Sir Fynwy, GWT, ysgol Trellech, meddygfa Trellech , CSF, AHNEDG ac eraill, yn defnyddio cyllid grŵp SDF a MMG	Mewnbwn gwirfoddolwyr, rhaglen iechyd gwyllt GWT, gwirfoddolwyr, cysylltiadau i ysgol Trellech	Gwirfoddoli, sgiliau, manteision iechyd ayyb.	Adfer a rheoli safle dôl o flodau, ehangu safleoedd cyfagos sy'n bodoli eisoes. Monitro rhywogaethau/cyflwr yn barhaus
Prosiectau Gwenyn Gyfeillgar Sir Fynwy, maniffesto ymyl ffordd, ymgyrchu wedi'i anelu at arddwyr, grwpiau cymunedol 'Mewn Blodau' , CSF i leihau'r defnydd o chwynladdwr	BFM, bydd angen cael cefnogaeth CSF, contractwyr, tirfeddianwyr preifat ar gyfer ymgyrch maniffesto ymylon ffordd. Cyllid drwy gyfrwng SDF			Cloddiau'n gallu cyflawni gwasanaethau'r ecosystem yn well
GOS Rheoli Coetir Tŷ Goytre	Cymdeithas Ornitholegol Gwent sy'n rheoli'r Safle Bywyd Gwyllt Lleol ar gyfer ei fflora a'i ffawna. Cysylltiadau i'r Gamlas.	Cyfleoedd i wirfoddoli, mynediad agored, addysg	Datblygu sgiliau	Rheolaeth barhaus ar gyfer diogelwch bywyd gwyllt ac ymwelwyr

Atodiad 6 Sail tystiolaeth:

Pwy	Beth	Ble	Pryd
Lleoliadau LEMUR (AHNE)	Cam 1 Arolwg Cynefinoedd	Rhan Sir Fynwy o'r AHNA	2015-16
AHNE Dyffryn Gwy	Arolwg Coed Hynod	Rhan Sir Fynwy o'r AHNA	2002-16
AHNE Dyffryn Gwy	Arolwg cyflwr waliau sychion	Rhan Sir Fynwy o'r AHNA	2002-16
Menter Ceirw	Monitro ceirw a pharthau eithriedig Ardaloedd Cadwraeth Arbennig coetiroedd	Coetir Ardal Cadwraeth Arbennig sy'n rhan o AHNA Sir Fynwy	2014-16
Cymdeithas Afonydd Monnow	Monitro rafft mincod	Afon Monnow, rhan Sir Fynwy o'r AHNA	Parhaus, ers 2010
CSF	Monitro rhifyddion llwybrau	Amrywiol leoliadau gan gynnwys Taith Dyffryn Gwy, Llwybr Clawdd Offa, Taith y Tri Chastell, Dolydd y Castell	Parhaus
Asiantaeth yr Amgylchedd	Defnydd canwau ar yr Afon Gwy	Yn ansicr.	Parhaus
CNC / Asiantaeth yr Amgylchedd	Dalfeydd pysgod (eogiaid) ar y Gwy a'r Wysg	Afon Wysg, Afon Gwy	Parhaus
Sefydliad Gwy a Wysg	Monitro diatom	Dalgylch Afon Gavenny	Prosiect 2 flynedd 2016-18
Sefydliad Gwy a Wysg	Electrobysgota i asesu proffil oedran pysgod	Troddi ac Olway a llednentydd	Parhaus
Sefydliad Gwy a Wysg	Pysgota drwy gyfrwng cynllun pasbort pysgota a daliadau eog	Gwy, Wysg, Monnow, Troddi	Parhaus
Sefydliad Gwy a Wysg	Ymgysylltu ag ysgolion	Sir Fynwy	Parhaus
Sefydliad Gwy a Wysg	Presenoldeb absenoldeb INNS	Afonydd yn Sir Fynwy	
Lefelau Byw	Comisiynwyd amrywiol archwiliadau sylfaenol	Gwastadeddau Gwent	2016-7
Lefelau Byw	Asesiad tirwedd	Gwastadeddau Gwent	2016-17
Lefelau Byw	Strategaeth Seilwaith Gwyrdd	Gwastadeddau Gwent	2016-17

CNC	Ansawdd Dŵr (Adroddiadau Cyfarwyddyd Fframwaith Dŵr)	Afonydd Sir Fynwy (Ardaloedd Cadwraeth Arbennig)	Parhaus
CSF	Hawliau Tramwy Cyhoeddus Hygyrch	Llwybrau pellter hir a Llwybrau gofal	Parhaus
GWT/CNC/CSF	Arolwg o Gyflwr Safleoedd Bywyd Gwyllt	Ledled Sir Fynwy, safleoedd glaswelltir	2015-17
GWT	Ymgysylltu ag ysgolion yng Nghors Magwyr a mannau eraill	Cors Magwyr	Parhaus
Canal and Rivers Trust	Arolygon ecolegol o Gamlesi Mynwy ac Aberhonddu	Camlas Mynwy ac Aberhonddu	2016-7
Canal & Rivers Trust	Presenoldeb INNS – efwr, Jac y Neidiwr, cimwch yr afon (?), draenog cegfawr	Camlas Mynwy ac Aberhonddu	Parhaus
CNC	Adroddiadau ar gyflwr Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig ac Ardaloedd Cadwraeth Arbennig	Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig ac Ardaloedd Cadwraeth Arbennig	Parhaus (amledd cofnodi heb fod yn wybyddus)
GOS	Rheoli a monitro parhaus SINC Coedwig Tŷ Goytre	Goytre House Wood SINC	Parhaus
MMG	Cofnodi rhywogaethau botanegol a rhywogaethau eraill	MMG reserves and group member sites	Parhaus, dychwelyd i safleoedd 5 mlynedd wedi'r arolwg cychwynnol i asesu amrywiaeth ac amledd
BSBI (Vice County Recorders)	VC35 Cofrestr Planhigion Prin	VC35 (yr hen Sir Fynwy)	Cyhoeddiad i'w ddisgwyl yng ngwanwyn 2017